VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL I. Nr. 9 NOEMVRIE 1934

SUB SEMNUL MITROPOLITULUI ANDREI ȘAGUNA

MARILE SERBĂRI DELA SIBIU

Anul I Sibiu, Noemvrie 1934 Nr. 9

VIAȚA ILUSTRATĂ

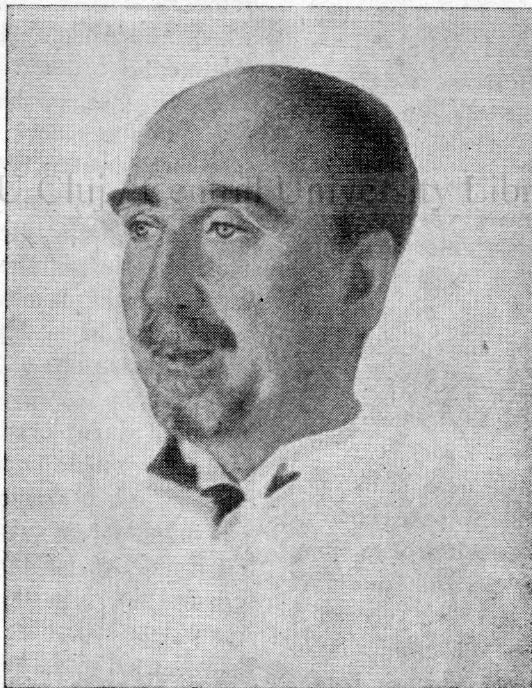
Director: NICOLAE COLAN

BINE SUNT CUVÂNTAȚI CEICE VIN INTRU NUMELE DOMNULUI

CONGRESUL FRĂȚIEI ORTODOXE

Impotriva tuturor detractorilor — aserviți patimei criticismului fără frâu, sau orbi pentru realitățile evidente — în viața Bisericii noastre se face de câtva timp tot mai simțit valul unei sănătoase renașteri. El se datorește, de bună seamă, în primul rând înțelepciunii și grijei părintești cu care înaltele căpetenii eclesiastice povățuesc pe slujitorii altarelor din orașele și satele noastre și devotamentului cu care acești slujitori înțeleg să gospodărească sufletele credincioșilor. Dar trebue să recunoaștem că acest început de îmbucurătoare renaștere spirituală se datorește și admirabilei însuflețiri cu care cei mai luminați și mai buni fii mireni ai neamului nostru s'au înrolat sub steagul lui Hristos și sprijinind Biserica în izbăvitoarele ei silințe.

Acești luminați mireni au înțeles, că opera de rezidire și îndrumare sufletească a neamului este o problemă atât de largă și de grea, încât ea reclamă pe lângă râvna slujitorilor consacrați ai Bisericii — contribuția devotată și entuziastă a tuturor credincioșilor ei de elită. Din constatarea ințeleaptă și sinceră a acestui postulat a izvorât în primăvara anului trecut și obștia religioasă cu nume așa de frumos: „Frăția Ortodoxă Română".

Dl Sextil Pușcariu, președintele FOR-ului

Ea s'a întrunit în congres la Sibiu în zilele de 28 și 29 Octomvrie a. c. pentru a-și da seama de primele roduri ale silințelor sale și pentru a-și rostuì năzuințele din viitor. Căci în măsura în care-și va ști fixa an de an obiectivele și va înțelege să oblicească drumul care duce la atingerea acestor obiective, va avea la timpul său și mulțumirea înfăptuirilor sale, spre mărirea neamului și a Bisericii lui ortodoxe.

Dar momentul în care ostașii „Frăției" s'au adunat în congres la Sibiu mai are și o altă importanță, pe care i-o împrumută împrejurarea că la aceeaș dată s'au întrunit în acelaș centru al mitropoliei noastre și alte două obștii religioase mai vechi: Asociația clerului „Andreiu Șaguna" și „Oastea Domnului", cari își cheltuiesc silințele și-și pun la'ncercare însuflețirea în acelaș ogor al adâncirii vieții religioase a neamului și al povățuirii lui după rânduielile înțelepte și izbăvitoarele învățături ale sfintei noastre Biserici.

Mădularele acestor asociații au avut de astădată rarul prilej să se întâlnească, să se cunoască față către față, să se înțeleagă și să se iubească frățește — și să-și sporiască entuziasmul pentru marea luptă pe care-o poartă împotriva vrășmașilor lui Hristos, cari sunt și vrășmașii neamului nostru. Ei au avut fericita ocazie să constate cu bucurie, cât de mare este ***oastea românească a Domnului*** și cât de mult se poate bizui neamul pe jertfelnicia și elanul neprecupețit acestei oști. Căci cele trei asociații religioase adunate în congres la Sibiu, sunt marile unități ale aceleiași oștiri, cari într'o desăvârșită solidaritate, sub aceeaș comandă unitară și sub acelaș steag luptă pentru mărirea neamului și izbăvirea sufletelor cari îl alcătuesc.

Bucurându-se reciproc de eforturile pe cari le-au făcut deopotrivă și de rodurile acestor eforturi, cele trei armate ale aceleiași Biserici și-au sporit încrederea și entuziasmul deschizându-și astfel tot mai largi și mai luminoase perspective pentru marea izbândă, cu care bunul Dumnezeu le va încununa lupta.

Entuziasmul religios și național cu care se întorc acasă congresiștii celor trei obștii în voluntara

slujbă a destinului românesc se va întinde tot mai mult, cuprinzând odată — ca o flacără sfântă — sufletul întregului nostru neam. Iar acesta, purificat prin căinţă eroică şi întărit prin credinţa care-a povăţuit pe strămoşii noştri pe drumul izbăvirii naţionale, *va trăi* — mergând din biruinţă în biruinţă — tocmai fiindcă *va fi gata să moară* în orice clipă pentru Hristos, Rege şi Naţiune.

NICOLAE COLAN

UN LUPTĂTOR

NICHIFOR CRAINIC

Reapariţia revistei „Gândirea" ne îndeamnă astăzi mai puţin să ne gândim la atmosfera, ideologia şi influenţele din cercul acestei admirabile reviste, de cât la animatorul ei, la Nichifor Crainic.

Despre destinul d-sale în această ţară se pot spune lucruri interesante şi dureroase, fiindcă ele ilustrează încă odată condiţia dramatică de existenţă a intelectualului militant dela noi.

Din cauza unei sistematice reacţiuni a forţelor adverse, omul acesta a suferit în ultimii zece ani cele mai mari înfrângeri când merita cel mai mare succes. O linie ondulată, cu variaţiile ei neobservate în ascendenţă şi cu degradările ei insensibile în descendenţă, nu este grafica unei astfel de existenţe, consumată în elanuri torenţiale şi căderi vertiginoase, ci doar evoluţiile unei linii frânte ar fi de natură a reprezenta adequat acest destin dramatic. Adversarii lui Nichifor Crainic au văzut în aceasta o marcă de inconsequenţă. In realitate, frequenţa acestor rupturi în linia unei vieţi este chiar rezultatul unei mari consequenţe. Un om consequent se poate menţine numai *interior* la acelaş nivel; exterior, fatalităţile îl înalţă sau îl răstoarnă, independent de voinţa lui. Inconsequenţa este în fond mult mai liniară; căci prin inconsequenţă mori treptat, fără să te transfigurezi şi fără să te prăbuşeşti.

Aş vrea să ştiu câţi intelectuali dela noi se pot lăuda a fi tras din întâile lor premise toate concluziile şi câţi au avut curajul unei construcţii, a unei întregi arhitectonici ideologice dintr'o viziune iniţială! Tot ce a gândit şi simţit Nichifor Crainic poartă o marcă personală şi răsare dintr'o direcţiune lăuntrică, aşa încât elaboraţiile sale se rotunjesc nu numai în splendoarea expresiei, ci şi în zona de iradiere spirituală. Un intelectual are cu adevărat un *destin*, când diversitatea planurilor în care se realizează se unifică şi se substanţializează într'o corespondenţă mai adâncă. *Politiceşte* Nichifor Crainic *trebuia* să gândească aşa cum gândeşte. Nu poţi gândi şi trăi spiritual sub un unghiu, iar politic să te realizezi esenţial diferit. Dacă lumea ţi se descoperă într'o lumină anumită, într'o viziune determinată şi într'un sens spiritual, cari te invadează irezistibil şi se leagă de pulsaţia vitală a fiinţii, nu mai poţi fi liber să trăeşti atâtea atitudini câte planuri alcătuesc spiritul şi viaţa. O personalitate trebue să convertească ideile în obsesii.

Gândirea esenţial religioasă a lui Nichifor Crainic are un caracter mistic şi profetic. Însuşi naturismul din poezia d-sale are un caracter mistic, iar istorismul ca substrat şi determinant al unei viziuni politice, respiră ceva din cultul mistic pentru un organism istoric. Elementul religios este atât de predominant, încât se poate vorbi chiar de o teologie politică la dânsul.

Misticism, tradiţionalism, anti-democratism sunt elemente implicite ale unei viziuni iniţiale. Raţionalismul are ca un corelat politic: democraţia, precum iraţionalismul mistic: forma politică totalitară şi antidemocratică.

Naţionalismul lui Nichifor Crainic pleacă din sentimentul organic al unei participări la o totalitate istorică. În deosebire de naţionalismul ardelenesc — naţionalism care se reclamă dela o conştiinţă etnică luată în sine, fără un sentiment istoric bine definit, naţionalismul lui Nichifor Crainic însumează într'o conştiinţă mesianică valorile unei moşteniri istorice. Un naţionalism pur mesianic vede centrul de gravitate al unei naţiuni în viitor. Sentimentul unei moşteniri istorice lipseşte în mod total. Echilibrul între tradiţie şi mesianism este central naţionalismului său. Prin aceasta se separă de Eminescu mai mult decât crede d-sa. Eminescu a fost un reacţionar. Neputând suporta prezentul, în loc să se transfigureze într'o viziune profetică a destinului nostru, s'a mângâiat în grandoarea iluzorie a unui trecut. Lui Eminescu i-a lipsit complect mesianismul şi profetismul; revolta lui a fost incomplectă şi ineficace. Aşa păţesc toţi aceia cari îşi iubesc romantic neamul... Este îngrozitor să te gândeşti că'ntr'o ţară în naştere singurul nostru geniu a văzut aurora noastră într'un întunerec îndepărtat şi rece...

Coloratura mesianică a naţionalismului lui Crainic explică în bună parte rezonanţa activităţii jurnalistice, care i-a adus şi cele mai mari amărăciuni şi decepţii. Într'o ţară în care intelectualul stă sau retras într'o viaţă privată şi inutilă, sau se avântă pentru succese imediate, Nichifor Crainic a fost prigonit pentru a fi rămas consequent unui naţionalism iniţial.

Că acest naţionalism n'a fost frazeologie patriotică şi retorică de circumstanţă s'a dovedit nu odată în ardoarea atâtor suflete pasionate, cari au riscat pentru o viziune, ceeace alţii n'au făcut pentru o pâine.

România nu-și poate permite luxul de a prigoni pe aceia cari cred în destinul ei. Că totuși s'a putut întâmpla ca în România profețirea unei alte Românii să fie sugrumată, aceasta nu ne arată decât nesfârșitul ce-l avem de cucerit în vitor pentru a uita nesfârșitul infernal al unei moșteniri, de care nu suntem responsabili.

După răsboiu, naționalismul lui Nichifor Crainic s'a dovedit a fi cel mai efectiv și cel mai vitalizant. Naționalismul său a răspuns la atâtea arzătoare întrebări. Dar sunt întrebări, *ultimile* întrebări ale unei națiuni și la cari va trebui să răspundă ea singură...

EMIL CIORAN

Dardé : Durerea eternă

DURERE

Pe cer de frunte palidă și rece
Un nor de gând și de mâhnire trece
Intunecând seninul cu-a lui umbră
Albastră, melancolică și sumbră.

S'au încruntat sprâncenele 'mbinate
Și pleoapa s'a închis peste lumini,
Se frânse gâtul, pai, din rădăcini
Și capu'n piept căzu, și-apoi pe spate.

Iar înăuntru, sufletul stingher
Se ghemui în depărtat ungher,
Ferindu-se de-aproapele profan,
Și-acolo plânse'ncet, ca un orfan...

P. POSSA

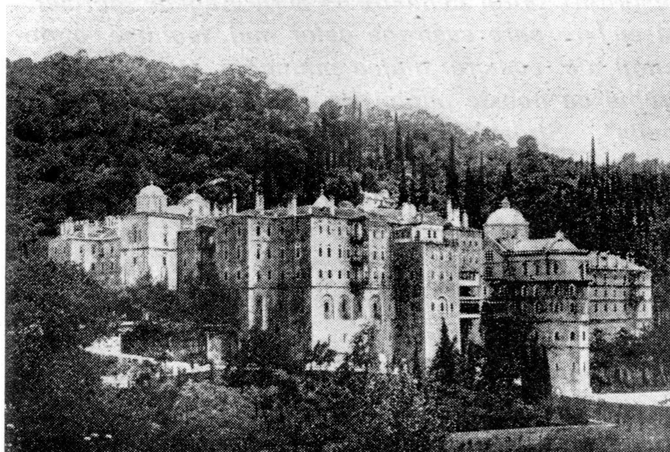
ÎN SF. MUNTE

APOTEOZA IDEII ATONITE

ISVORUL

— Invățătorule bune, ce bine voiu face ca să am viața de veci?

— De voiești să întri în viață, păzește poruncile! — răspunse Mântuitorul tânărului ce venise la el cu un suflet biciuit de furtuna unui gând ales.

Sf. Munte Atos. Mănăstirea Zografu

— Care? — întrebă tânărul. Și Domnul îi reaminti cuvintele scrise în mod minunat în preajma sfântului rug de pe Sinai.

— Toate acestea le-am păzit din tinerețele mele; ce încă îmi lipsește?

— De voești să fii desăvârșit — completă Domnul — mergi, vinde-ți averile tale și le dă săracilor și vei avea comoară în cer, și vino, urmează-mi mie.

Lapidarul dialog (vezi Mateiu 19, 16—22) sfârșește aici. Prea mult cerea Domnul tânărului dornic de desăvârșire. A plecat întristat. El nu putea săvârși divinul sfat. Am zis: el! Căci cuvintele cari au sburat de pe buzele Invățătorului formulând ideea deplinei desăvârșiri, aveau să răsune peste clocotul veacurilor și, ca o sământă bună purtată de vânt, avea să cadă în pământ prielnic minunatelor rodiri. Alături de turma celor ce împlinesc poruncile, avea să se situeze din

bună vreme o alta, care să meargă un pas mai departe: ceata acelora cari aveau să împlinească şi a doua parte din dialogul pomenit. Căci cu putinţă era de împlinit şi aceasta. De vreme ce fusese adresată unei făpturi omeneşti...

IDEEA

De voeşti să fii desăvârşit mergi, vindeţi averile tale şi le dă săracilor şi vino, urmează-mi mie (Mat. 19, 21).

De voeşti să fii desăvârşit, fă legământ cu Cerul că vei lua asupră-ţi meritoricele poveri ale sărăciei, care desleagă de lume, ale supunerii şi ascultării, cari te mână pe urmele Lui, ale înfrânării în toate, care te împreună cu Domnul şi-ţi preface lutul pofticos şi pătimaş în chip asemenea îngerilor cari neîncetat laudă pe Dumnezeu. Sunt cele trei elemente capitale ale unui cod de conduită, de rânduire a timpului şi a lucrului, ce aveau să reguleze deapururi, în istoria creştinismului, viaţa devotaţilor cu trup şi suflet celor dumnezeeşti. Săvârşitorii acestor sfaturi evanghelice au închegat în sânul marelui corp al Bisericii creştine o aristocraţie nouă — aristocraţia înfrânării, supunerii şi sărăciei, aristocraţia hainei negre a devoţiunii integrale, monahismul creştin. Ideea perfecţiunii integrale, necondiţionate, rodise o lume nouă în sânul unei omeniri înnoite prin coborârea la ea a Răscumpărătorului.

TRIUMFUL IDEII

Istoria Bisericii noastre creştine mărturiseşte pe fiecare pagină despre naşterea acestei lumi nouă, despre idealurile ei, despre lucrul ei, despre roadele ei, despre triumful ei. In toată vremea şi'n tot locul, privilegiaţii rassei aveau să lapede dela ei toată grija cea lumească. Cele două milenii trecute decând ne-am isbăvit, au presărat faţa pământului cu înfloritoare instituţii călugăreşti. Cultura, literile, artele, ştiinţa în genere, asistenţa socială şi, într'un cuvânt, cele mai multe din elementele cari promovează şi constituesc marele progres al omenirii, au răsărit pe vetrele mânăstireşti.

Importanţa duhovnicească a monahismului inteligent organizat mai trebueşte subliniată? Funcţia lui socială, nici un cap obiectiv n'o poate trage la îndoială. Devoţiunea de care se dovedeau capabili marii asceţi, impune micimii noastre de suflet şi puţinătăţii spirituale în care zacem prea mulţi cu prea multă şi prea omenească nepăsare.

Comunităţile călugăreşti, înfiripate în pustiile unde înainte cu veacuri multe sfinţii Antonie cel Mare, Pahomie, Paul din Teba şi atâţia alţii se nevoiau întru rugăciune, întru postire, întru tot felul de privaţiuni şi fapte bune, sunt un prim şi impresionant triumf al ideii deplinei desăvârşiri formulate de Mântuitorul. Căruia i-au urmat altele. In măreţia cărora strălucesc nume ca ale sfinţilor Vasile cel Mare şi Teodor Studitul. Şi pe urmele cărora o intervenţie dumnezeiască a cărei minunată poveste părinţii dela Athos o poartă spre eternitate din gură'n gură, a ales un colţ de pământ, l-a sfinţit şi l-a dat moştenire călugărilor. Ea ne duce, în timp, foarte departe: la vremea când Preasfânta Maică a Domnului, după înălţarea la cer a Fiului Său, petrecea în grija Ucenicului pe care-l iubea Isus — adică Ioan. Voind să meargă, pe mare, dintr'un loc al ţării sfinte într'altul, corabia cu sfinţii călători a fost luată de vânt şi purtată pe Marea Mediterană şi printre insulele egeice, zile multe. Când au stătut vântul şi corăbierii se sileau să îndrepte corabia pe calea dorită de ei, — minune mare! — corabia nu vroia să se mişte din loc. Au mânat atunci în direcţia în care i-a adus furtuna până aci. Şi au ajuns până la răsărit de golful Salonic, unde peninsula Calcidica pare că înmoaie în apele albastre ale Egeii, trei degete: Cassandra, Longhos şi al treilea, cel mai de nord, Athosul de astăzi. Acolo, au oprit. Şi au zărit pe acel fermecat pământ ce încântă privirile şi sufletul călătorului, temple idoleşti şi neam păgân ieşindu-le întru întimpinare. Iar pe culmea Athosului, care măsoară 1958 de metri, s'a arătat Domnul şi a descoperit Maicii Sale să fie închinat acest pământ Lui.

A trecut vreme îndelungată de-atunci. In amurgul veacului al X-lea, când la Bizanţ împărăţea Nichifor Focas, duhovnicul lui, Atanasie monahul, a venit aci cu împărătească învoire şi a pus temelie celui dintâi din marile aşezăminte dela Athos: mănăstirea Lavra cea Mare. Sfântul Atanasie Atonitul a rânduit lege nouă pentru călugării atoniţi cari au început să se înmulţească mereu până au cuprins toată peninsula. Făptură femeiască n'are slobozenie să pună piciorul pe sfântul pământ. Omeneşte, mor când le vine vremea destui, dar omeneşte nu se naşte nimeni acolo. „Crudă disgraţie, dragi cetitoare — scrie Eugéne Mercier... şi eu! — care sustrage celor mai legitime curiozităţi ale voastre atâtea minunăţii şi pe care ar trebui ca aceste pagini s'o poată îndulci câtuşi de puţin". Străşnicia cu care ţin părinţii călugări la această rânduială, astăzi, e aceeaş dobândită dela marele lor Atanasie. Despre care se spune că întâlnise odată în drumul lui prin munte, lângă ţărm de mare, o femeie. Şi o întrebă cu asprime cine-i de-şi îngăduie să profaneze sfântul loc?

— De vrei să ştii cine sunt, isbeşte cu toiagul tău în stânca ce-o vezi aci — răspunse femeia. Şi Sfântul făcu întocmai. Indată a plesnit piatra şi a început să curgă apă sfinţită.

. . . .

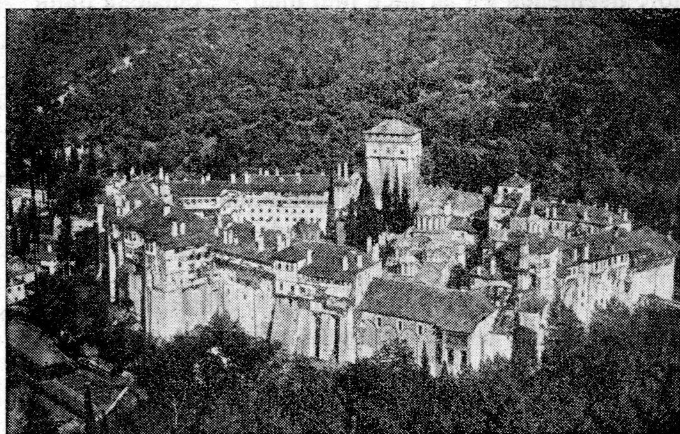
Pe drumul care duce dela mănăstirea Caracalu la Lavra, părinții atoniți și obicinuiții sfântului munte îți arată și azi un izvor limpede ca lacrima ce țâșnește dintr'o stâncă, crăpată în formă de cruce și se prelinge, la câțiva pași, în mare.

Alăturea, o bisericuță minusculă, un mic paraclis, îți aduce aminte de minunea săvârșită aci prin arătarea Preacuratei Protectoare a Atosului.

Stai și te odihnești, îmbuci o fărâmă de pâne, bei aghiasmă, de crezi, te rogi și apoi, întremat, pleci mai departe pe cărările acestei „gens aeterna in qua nemo nascitur. [1] *Căci pân'la Lavra, drumu-i lung și anevoios...*

GRIGORIE T. MARCU

[1] Neam vecinic, în care nime nu se naște.

Sf. Munte Atos. Mănăstirea Chilandar

FLORI CEȘTINE

AȘ VREA SĂ FIU...

Aș vrea să fiu umil și neînsemnat slujitor al altarului Domnului într'un sat mic și uitat, dintr'o câmpie fără drumuri și fără popasuri...

Să fiu aproape desculț și cu haina veche și aspră, iar ploaia să-mi ude creștetul gol și umerii...

Biserica să fie mică, de lemn, cu streșina de șindilă și cu morminte vechi, de demult...

Oamenii să fie fără credință — și să mă urască pentru că sunt slujitor al lui Hristos...

Să n'am drept locuință decât un bordeiu dărăpănat la marginea satului, iar drept avere, nimic...

Copiii satului să svârle cu pietre după mine și să asmuțe câinii asupra mea...

Să mănânc fiertură de buruieni și morcovi ruzi...

Să n'am altă știință de carte decât o Sfântă Scriptură — și cărțile vechi de pe rafturile bisericei...

Să nu am nici o cunoaștere a înțelepciunii lumii — și, toți să-mi zică pentru aceasta „prost"...

Să fiu gol de mine însumi, urându-mă...

Dar, Doamne, aș vrea să Te cunosc pe Tine cu putere și să Te iubesc, arzându-mi sufletul ca o lumânare...

Să ies în fiecare zi pe linia satului — și cu buze nevrednice, dar pline de dragoste, să Te propovăduesc tuturora...

Să intru, ca un cerșetor al Tău, în casele neprimitoare și să primesc, pentru Tine, ocara și bătaia.

Să răspund urei — cu iubire, — să zâmbesc cu bunătate răutății, — să mulțumesc cu recunoștință celor nerecunoscători, — să fiu răbdător celor nedrepți și iuți, — să fiu prieten neprietenilor, — să fiu îngăduitor păcătoșilor, — să mă cred, Doamne, cel mai păcătos dintre cei păcătoși, — și să mângăi pe ceice mă lovesc...

Aș vrea, Doamne, ca atunci când, în fiecare zi, voi porni spre slujirea Ta — Tu să te arăți înaintea mea, și să mergi cu mine peste tot locul...

Iar seara când mă voi întoarce la bordeiul meu, să mă petreci până la capăt — și să mă lași să-ți sărut sfintele Tale picioare...

Iar Tu, Doamne, să nu-mi socotești păcătoșenia mea — și să nu mă dai afară din inima Ta — ci să mă ierți...

Și-a doua zi, să plec din nou — și necontenit să Te propovăduesc celorce nu Te cunosc...

Și să devin tot mai sărac, tot mai desculț, tot mai asuprit...

Și să mă faci Tu, tot mai bogat, tot mai mângăiat, tot mai iubitor...

Pentruca, Doamne, la urmă, Tu fiind biruitor, să faci pe necredincioși, credincioși — pe răi, buni — pe nedrepți drepți, — pe cei neiubitori, iubitori...

Ca atunci, satul acela să se împodobească cu frumusețile Tale...

Oamenii să-mi zâmbească în cale — să mă primească în sufletul lor — să mă iubească...

Iar jertfa nevrednică a mea, să se prefacă în lumină și'n dragoste...

Iar Tu, Doamne, să fi preamărit, acum și în veac, și în veci de veci...

CEL CE VINDEA OTRAVĂ...

Toată ziua stătea la tejgheaua udă — și vindea la oameni, rachiu. Duhul îi era liniștit, nici un fel de val nu se isca la fața lui, întru cât la fund era mulțumire sătulă.

Nici nu mai pridídea vânzând licoarea cea ticăloasă. După cum curgea rachiul în gâtlejurile băuto-

rilor, asemenea — și încă mai mult — curgeau banii în punga cârciumarului. Și cu cât câștiga mai mult, firește, dorea câștig mai mare.

In vremea aceasta, băutorii cădeau pe scândurile crâșmei, trăzniți de puterea băuturei. Ochii li se împânzeau albicios, ca și cum moartea și-ar fi lăsat peste ei apele tulburi. Picioarele se poticneau ca lovite de dambla, mâinile care dedeau banul tremurau ca de frig.

Și crâșmarul vindea necontenit. Stătea necurmat, ca înlemnit, la vama câștigului. Nu mai știa nimic de viața cealaltă. Toate muriseră pentru el. Nici lume, nici milă, nici cer, nici prietinie, — nimic nu se mai afla în jurul lui. Ci el, stătea, dădea de beut și primia plata. Averea se clădărea, multă și pustie, deasupra lui. Neostenit, duhul lui se înseta fără oprire, după câștigul, pe care, cu cât îl vedea mărindu-se, cu atâta îl simțea mai mic. Cercase de câteva ori să se desprindă din încleștarea în care era robit, dar de îndată, tejgheaua îl chemă cu înzecită putere. I se părea că se nărue pământul și cerul.

Intr'o zi, însă, se petrecu ceva cu totul ciudat.

Prim mulțimea celor cari steteau la băutură, se strecură un om tăcut, cu privire tristă și cu părul mare, lăsat pe umeri. Cu mâna lui îi arătă spre sticla de alături. Crâșmarul își duse privirea după mâna albă și înțelese că străinul voia rachiu. Puse mâna pe sticlă, dar mâna albă făcu semn, că „nu". Așa de trei ori.

Pe urmă, străinul plecă, fără să mai spună nimic.

Crâșmarul se cutremură ușor, ca și cum un fir de frig i s'ar fi prelins pe spate.

Surâse disprețuitor.

Dar tot atunci, în mintea lui sosi un gând întrebător: „Până când oare, voi sta eu aici și voi vinde rachiu?"

Și, deodată, întreaga zădărnicie a lucrării lui se arătă în lumină și în adevăr.

Tot rostul vieții lui, se prăbuși ca o ființă lovită de moarte.

Crâșmarul vru să se ridice din cădere. O clipă, isbuti.

Dar, peste puțin, întrebarea veni mai vie, mai cu putere, și-i lovi, fără cruțare, sufletul.

De data aceasta, prăbușirea aduse și un rău al trupului.

Uitând de tejghea, omul se strecură printre băutori, păși cu temere spre ușă, ieși în prag, privi spre dreapta și spre stânga. Nicăiri nu se afla străinul cu privirea tristă și cu mâinele albe. Crâșmarul oftă din tot pieptul. Capul îi căzu în piept.

Când se întoarse în cârciumă, toate i se păreau străine, fără rost, urâte și pline de scârbă...

Mai veni unul, ceru de băut... Ca în vis, îi dădu, uitând să întindă mâna după ban... Veni altul, crâșmarul părea adormit...

Cel de-al treilea văzu în ochii crâșmarului licărind o lacrimă... Se trase îndărăt, ca în fața unei arătări, șoptind: „Ce ochi are crâșmarul!?"

Unul câte unul, băutorii se traseră afară, în tăcere...

Când fu singur, crâșmarul căzu cu capul pe tejghea, hohotind în plâns...

Peste puțin, în locul cârciumei, fostul cârciumar statornici o casă de adunare pentru credincioși...

AL. LASCAROV-MOLDOVANU

GRIJA DE COPIII NOȘTRI...

EDUCAȚIA IN FAMILIE

Și înainte de răsboiu boalele societății omenești bântuiau primejduindu-o, dar după răsboiu intensificarea lor o mână cu pași tot mai grăbiți spre dezastru. Unicul mijloc pentru a stăvili căderea pe acest povârniș, societatea creștină îl are numai într'o *educație bună dată în familie copiilor* — începând din etatea lor fragedă — și *întemeiată pe învățătura divină a Mântuitorului nostru Isus Hristos.*

Astăzi, mai mult decât oricând, constatăm că tocmai unii părinți nu știu sau nu vreau să dea odraslelor lor educația necesară creștinească; iar urmările se manifestă la tineret prin multe defecte de ordin religios-moral, stăpânirea cărora nenorocește nu numai pe cei tineri, ci și pe părinți. Iată pentruce e nevoie de o campanie intensă pentru luminarea părinților în privința datoriei lor de educatori, iată unul din motivele principale, pentru care s'a înființat *Forul,* asociația mirenilor ortodocși. Socotesc ca una din întâiele datorii ale lui, acțiunea pentru realizarea educației creștine în familiile noastre și nevoia fiecărui membru de-a se prezenta drept pildă în privința aceasta.

Lupta e cu atât mai grea, cu cât dușmanii Bisericii, care a fost până nu de mult aproape unicul izvor de propovăduire a principiilor de educație religioasă-morală, au sporit, atacurile lor sunt tot mai vehemente, pasivitatea celor chemați să se opună tot mai pronunțată. Tot mai puțini își dau seama, că chestiunea educațiunii e chestiunea existenței poporului nostru, e chestiunea existenței Bisericii noastre strămoșești.

Importanța educațiunii tinerimii a fost recunoscută din timpurile cele mai vechi și totdeauna vedem spiritele cele mai luminate ale unui neam preocu-

pându-se de ea. Cu timpul, guvernanţii statului — la noi ca şi aiurea — au căutat să-şi asigure cât mai mult influenţa asupra tinerimii, pentruca să-i formeze cetăţeni devotaţi idealului urmărit de stat, mărginind — spre paguba acestei tinerimi — tot mai mult influenţa Bisericii asupra educaţiei religioase-morale. La noi statul a ajuns biruitor, nu şi fără vina organelor bisericeşti, cari, adevărat, au fost lipsite de ajutorul credincioşilor pe de-a'ntregul pasivi.

Dacă nu vrem prăbuşirea totală, această pasivitate trebue să înceteze. E o plângere veche, că şcoala, institutul de educaţiune al statului, se ocupă mai numai de instrucţiunea, în parte păgânească, a tinerimii încredinţată ei. Ce e mai trist, chiar şi acolo, unde şcoala vrea să dea o creştere morală elevilor, cercând să-i oprească dela fărădelegi chiar prin sancţiuni, ea întimpină opoziţia dârză a unor părinţi, cari ţin la o libertate spre anarhie a copiilor lor. Iată un nou motiv, care ne arată necesitatea de-a lumina cât mai mult pe părinţi în privinţa datoriilor lor de educatori creştini.

Necesitatea educaţiunii în familie rezultă şi din slăbiciunea omului după naştere şi din faptul, că educaţiunea copilului o face în cei dintâi ani ai vieţii lui numai familia. În familie se pune deci temelia viitoarei educaţiuni, de-acolo însemnătatea cea mare a creşterii în familie. Mai târziu, tinerii ajung sub influenţa societăţii, întâi cea şcolărească, apoi în a adulţilor. Societatea îi strică pe mulţi, de aceea vedem pe atâţia săvârşind fapte ruşinoase, cari le ruinează nu numai sănătatea religioasă-morală, ci şi pe cea fizică. Dacă educaţia dată în familie a fost dela început condusă de principiile religioase-morale, fiul sau fica mereu controlaţi, puţini dintre ei vor scăpăta. Altminteri chiar şi cei din familii poreclite „bune", dar îngăduitoare faţă de slăbiciunile copiilor lor, vor păşi pe calea cea rea.

Cu toate că ţinta supremă a educaţiunii e formarea caracterului religios-moral, educatorii n'au de loc voie să neglijeze în familie nici educaţiunea fizică, intelectuală şi naţională, precum nici cea economică, — la băieţi ca şi la fete. De aceea în cele ce vor urma ne vom ocupa de deosebitele feţe ale marei chestiuni a educaţiunii copiilor.

VICTOR LAZĂR

Psalm de toamnă

Toamnă

Doamne, toamna, în palme
De vânt jucându-se cu frunze moarte,
Mi-aduce şi-mi citeşte carte
Scrisă, cu pârtale de inimă frântă,
De-un înger alb ce sângeră şi cântă
Pe margini de morminte noi şi ocolite,
Ce-aşteaptă trupuri tinere şi ofilite
Ca al meu...

Doamne, iartă-mă, dar eu
Is desfrunzit ca un arin,
Şi nu căta că plâng, suspin,
In faţa toamnei din mine şi de-afară,
Când văd cum mă pierd în vânt ca o cioară
Cu aripile ude, sgribulită şi flămândă...

Şi, Doamne, nu lua'n seamă
Nici ale mele gândiri
Cari se strâng şi se destramă
In mine, ca negura'n vântul toamnei aceste.
Şi iartă că mă frâng şi m'aplec peste
Marginea 'ntinsului meu strâmt şi pustiu.
Dar vreau să ştiu
Ce-i viaţa asta, de-acum,
Şi cât poate ţine
Zidirea clădită din fum
Pe vânt şi suspine.

Vreau să văd, în toamnă şi bură,
Cum cască pământul veşteda-i gură.

S'aud cum geme, cu vântul în nări,
Ziua când scuipă cu sânge pe zări;
Cum chiue văzduhul în glas de ereţi,
Când ploaia pătrunde prin os şi pereţi;
Cum sufletu-mi simte străinul de-aici,
Când rău-l cuprinde şi-l strânge 'n planglici
Păroase şi aspre. Vreau toate să le sâmt
Ca să doresc aprins să ies din lutu-mi strâmt.
Să ies din jalea-mi mută,
Din inima-mi sbătută,
Să calc voios pe-a viselor ruine,
Şi eliberat, altul şi supus,
Doamne, să păşesc uşor după Tine
Peste veci de veci ce n'au apus...
. . . .
In toamna de-afară,
In toamna din mine,
Eu, Doamne, la Tine
Imi caut o ţară.

NICOLAE VONICA

TEATRUL NOSTRU

CERURILE SPUN

MISTER CREŞTIN ORTODOX

SCENA VII

ION, PĂRINTELE PAVEL

PREOTUL. Sunt aci, Măria-Ta...

ION (halucinat). Geanleone... Geanleone...

PREOTUL. Am venit, după poruncă...

ION (acelaşi joc). Cine eşti?...

PREOTUL. Sluga lui Dumnezeu şi a Măriei-Tale... părintele Pavel...

ION (desmetecit). Ce cauţi, părinte?

PREOTUL. Am adus jertfa...

ION. Nu te'nţeleg...

PREOTUL. Pesemne să fi greşit adânc în faţa lui Dumnezeu... şi e de lipsă o jertfă, cu arderea de tot... Am adus icoanele...

ION. Care icoane?...

PĂRINTELE. Icoanele Măriei-Tale... Icoanele, ce trebuiesc arse... (Ion nu răspunde. Se aşează la masă şi începe să gândească).

PREOTUL. Măria-Ta, o vorbă ascultă şi dela mine... Ştiu... Sunt slab şi neputincios, după a mea minte... dar tare, după darul meu primit... Slugă supusă mă ţin în obşteasca alcătuire a lumii... dar puternic dregător în sfânta lucrare a duhovniciei... Căci mijlocitor mă găsesc atunci, între Dumnezeu şi om, deci, împuternicit cu toată dreptatea... şi doftor...

ION (trist). Doftor...

PREOTUL. Doftor, care ştie să ardă cu focul roşu, sau să aline cu dulce alifie...

ION (trist). Părinte Pavele, cuvintele tale mă înduioşează... Eşti om bun... Iată o virtute, pe care am crezut-o de mult pierdută... Putinţa de a cunoaşte bunătatea... Şi totuşi, în astă clipă...

PREOTUL. Măria-Ta, ai spus o vorbă mare... Clipa... Opreşte-te la ea...

ION. Zadarnic, părinte... Clipa e marele zid dintre trecut şi viitor... dintre mine şi tine...

PREOTUL. Dimpotrivă, clipa este uluc, prin care ce-a fost se varsă în ce va fi... Măria-Ta, să folosim clipa... Să folosim faptele mici... cele mai mici fapte cu putinţă, căci voia lui Dumnezeu mai ales prin ele se arată... Şi iată că eu mă înfăţişez, nu cu puterea şi strălucirea de duhovnic... ci om păcătos, prost la minte şi netrebnic la orice lucrare măreaţă... Fiindcă în clipa asta, voi să mă smeresc, să mă prefac — dacă s'ar putea — în grămadă nemişcătoare, pentru ca să treacă prin mine, ca prin lutul cel dintâi, puterea...

ION. Care putere...

PREOTUL. Puterea cuvântului... Căci, la început, a fost cuvântul...

ION. Atunci, părinte Pavele, cine te-a trimis la mine?

PREOTUL. Cuvântul... El a împins paşii mei bătrâni, prin potecile pădurilor... El umple graiul meu de frumuseţea adevărului... Graiul meu... Ce poate vorba unui om, dacă nu e plină de duh... Iată această icoană... Scândură a fost... şi Măria-Ta ai umplut-o de puterea cuvântului... Cuvântul îmi cere acum, şi mai multă smerenie... căci omul, ce se tăgădueşte pe el, din prea multă frământare a sufletului, nu se poate tăgădui pământului... şi prin pământ, el este auzit de Dumnezeu...

ION. Părinte Pavele, cuvintele tale m'au înduioşat... Ai ghicit răul sufletului meu, mai lesne decât Iacobaeus cu a lui ştiinţă... Mă tăgăduiesc pe mine... Dar ce poţi face tu?... Atât... să nu mai ard icoanele... Păstrează-le... nu le mai ard... Ia-le, şi te tu în drumul tău...

PREOTUL. Mă duc, Măria-Ta... dar mai înainte, priveşte-le macar odată... Şi ele pot grăi... Ştiu... te ruşinează... Lucrare nemeşteşugită, de nevârstnic... Dar tot copilul Măriei-Tale, rămâne... Şi dacă ele ţi-au greşit, iartă-le lor, după datoria părintească (îi arată icoanele).

ION (tresărind). Părinte, ce-i asta?... Cum?... Eu... Eu am lucrat aceste icoane?...

PREOTUL. Da, Măria-Ta...

ION. Cu ochii mei?... cu mânile mele?...

PREOTUL. Da...

ION. Dar chipul acestor icoane dovedeşte înfăţişarea de spirit, şi nu de carne, a omului...

PREOTUL. Așa-i, Măria-Ta...

ION. Cum am putut găsi eu, prin linii, granițele care leagă și totodată desprind, sufletul de nemurire?... Cu ce puteri am putut eu, pe acele vremuri, când nu cunoșteam nici secretul mlădierii șerpuite a liniei, nici tăria de viează a culorilor, rupe pe om din lume, dăruindu-l cu podoaba asemuirii dumnezeiești?

PREOTUL. Adevăr grăiești, Doamne...

ION. Părinte, dar pe aceste scânduri, se găsesc minuni... E cu neputință... Eu, atâtea frumuseți, am cunoscut... dar așa dar, încă nu... Mărturisește părinte... cine a lucrat aceste icoane?...

PREOTUL. Nu te speria de minuni... căci orice adevăr e și o minune... și fapta... fapta cea mai mică e o minune... precum arătarea de pe drumul Damascului...

ION. Părinte, cuvintele tale desvălue în mine o patimă încă necunoscută... patima remușcării... Ți-am spus... m'am tăgăduit pe mine... m'am nesocotit...

PREOTUL. Și doar Domnul nostru Isus Hristos pentru asta s'a răstignit și a înviat... ca să nu se tăgăduiască nici ca om, nici ca Dumnezeu...

ION (transfigurat). Părinte Pavele, cine te-a trimis la mine, în această clipă de sbucium?...

PREOTUL. Cuvântul vine la om... In zadar, omul încearcă să înfrângă prin voință, puterea cuvântului... Dumnezeu a venit la Saul, când Saul cu înverșunare se smintise a-L prigoni... Căci prin zbucium, omul își golește sufletul de tot răul și în sufletul gol, cuvântul la Dumnezeu merge în val neistovit...

ION. Părinte Pavele, mi-e frică de remușcare...

PREOTUL. Privește icoana... Cine a lucrat o atare frumusețe, acela a văzut pe Dumnezeu... acela a cunoscut pe Dumnezeu...

ION. Dar prin această icoană eu m'am batjocurit...

PREOTUL. Adevăr grăiești... Dar tot prin ele ai slujit și tot prin ele ai înviat...

ION (transfigurat). Invierea...

PREOTUL. Da... învierea! Ea e marea taină și marea putere a ortodoxiei... Vieața, Măria-Ta!... Vieața...

ION. Părinte Pavele, vorbele tale deșteaptă în mine smerenia și măreția minunii... E timp îndelungat, de când nu mai cred în minuni...

PREOTUL. Și totuși minunile se înfăptuesc la fiecare pas... Privește... (arată pe geam unde a apărut crucea bisericii). Ploaia și vijelia s'au potolit... Pe cer, gândurile bune ale stelelor s'au ivit... Iată că într'o clipă, furtuna, ce amenința să surpe lumea din temelii, a încetat, și lumina nopții se înfățișează în toată a ei frumusețe... Acum, cerurile spun... (începe corul de îngeri: Hristos a înviat).

ION (cu teamă). Dar ce întâmplare neobișnuită a biruit legile firii?...

PREOTUL. Furtuna a frânt crăngile și desrădăcinat copacii, ca să facă, prin întuneric, pârtie de lumină până la tine.

ION. Și acolo sus, dincolo de culmea dealului, ce arătare trăiește?...

PREOTUL. E crucea bisericii...

ION. Părinte, o putere nouă a despicat fruntea mea semeață, umplându-mi întreaga făptură de lumină... Binecuvintează-mă, părinte... Cuvântul a venit la mine...

(CORTINA)

TABLOUL VIII

O coștișă lângă biserică

SCENA I

PREOTUL, ION în genunchi lângă preot

ION. Atunci, nu eu am ucis-o?... Eu, cu necredința, cu nepăsarea mea...

PREOTUL. A fost în acea vreme molimă mare printre copii... și ai mei, toți până la unul, au căzut bolnavi...

ION. Și ea?...

PREOTUL. Și-a pogorît toată osteneala gândului și a faptelor peste sufletele lor învăpăiate de arșiță.

ION. Și copiii?

PREOTUL. S'au însănătoșit... dar ea s'a prăpădit.

ION. Sărmana Filofteia! Tot jertfă...

PREOTUL. Jertfă... dar jertfă vieții, Măria-Ta... Vieții, se cuvine a ne jertfi, dar închipuirii, nu...

ION. Și biserica?

PREOTUL. E mult de povestit, Doamne... și timpul nostru e măsurat...

ION. Măcar taina clădirii, aș dori-o cunoaște... Din ea, voi să-mi fac, la orice prepus sau șovăială, îndemn de stăruință...

PREOTUL. După moartea ei, m'am ajutat din nou cu copiii, până la sosirea acestui fur, care drept canon de ispășire a păcatelor și-a luat singur asupra-și zidirea...

ION. El, atuncia?...

PREOTUL. Copiii, el și Filofteia...

ION. Părinte, înțelepțește m'ai povățuit... Dumnezeu, prin fapte mici, grăiește oamenilor... Iată această biserică... Cu adevăr, singură s'a înălțat, dacă la zidirea ei au fost părtași doar copii, o mamă-fecioară... și un fur, care se pocăește...

PREOTUL. Dar menirea ei va fi și mai mare, când se va înapoia acel, cu care a binevoit cuvântul. (Intră Cămărașul).

SCENA II

CĂMĂRAȘUL, ION, PREOTUL

CAMĂRAȘUL. Măria-Ta, am venit la acest ceas de mare cumpănă, cu mare rugăminte... M'a biruit muncile dragostei credincioase... Nu se poate obișnui

sufletul meu, cu gândurile ăstui purces, singur, pe drumurile anevoie de neumblare și în desimea codrilor pustii de suflet prietenos...

ION. Nu voiu fi singur cămărașe...

CĂMĂRAȘUL. Măria-Ta, sub ochii mei te-am văzut crescând... te-am ocrotit, după mica mea putere... dar te-am iubit, după marea mea dragoste... Mă tem deci, ca de dragul unui copil, până și de întunericul ascuns în scorbură și de vântul, ce pândește prin frunză...

ION. Bunule cămăraș, îți recunosc credința... dar nu se poate... Pe jos și fără tine, voiu face drumul până la mănăstirea Neamțului...

CĂMĂRAȘUL. Dar eu?

ION. Tu rămâi de priveghează... Și așteaptă întoarcerea mea...

CĂMĂRAȘUL. Și tuturor acestor oaspeți, ce le voiu spune?...

ION. S'aștepte... Am lipsă de ei, la a mea întoarcere...

CĂMĂRAȘUL. Mă supun poruncii lor, Măria-Ta... Așa-i în firea lucrurilor... cel mic și prost se supune celui mare și înțelept... Le voi spune...

ION. Ei îmi vor fi unelte pentru gândul meu... Iată cămărașe, pricina hotărârilor mele...

CĂMĂRAȘUL. Măcar un cal și merinde...

ION. Nu cămărașe... pe jos. Am pierdut din minte, culoarea spicului de grâu, cântul privighetoarei și mireasma vântului, care adie...

CĂMĂRAȘUL. Ce preț pot avea aste mici lucruri... Niciunul.

PREOTUL. Nu, cămărașe... căci prin toate, glăsuește Dumnezeu.

ION. Am uitat și vorba oamenilor...

CĂMĂRAȘUL. A prostimii...

ION. Da... a prostimii. Vorba ei... vorba acestui neam...

CĂMĂRAȘUL. Ce-ar avea el de spus?

PREOTUL. Te înșeli, cămărașe... Fiecărui neam, Dumnezeu îi hărăzește o parte din nesfârșita lui comoară... Unele glăsuesc într'un fel, altele într'alt fel... ba altele sunt mute chiar, până ce Dumnezeu le sloboade glasul...

CĂMĂRAȘUL. De, părinte, ar fi cu putință, să ai dreptate... Dar iată, zic și eu ca omul prost la minte, că tot ce s'a putut gândi, a gândit Măria-Sa împreună cu cărturarii dela castel.

PREOTUL. Nu, cămărașe... acei cărturari gândesc în felul lor... asupra legăturilor și desbinărilor dintre oameni și popoare...

CĂMĂRAȘUL. Și noi pravoslavnicii, la ce gândim?

PREOTUL. La legăturile dintre om și Dumnezeu și la desbinările dintre suflet și soartă...

ION. Și asta se numește durere... Iată sfânta datorie a acestui neam, să nască toată bucuria și tot folosul, pe care numai durerea le poate zămisli... (Se aude din depărtare, glasul lui Șorban).

ȘORBAN. Ioane... Ioane...

CĂMĂRAȘUL. E glasul lui Șorban...

ION. Mergi, cămărașe și-l întoarce din drum... Și tu priveghiază, căci... (intră furul).

PREOTUL. Căci ziua Domnului vine, ca un fur...

ȘORBAN (din depărtare). Ioane... Ioane...

ION. Du-te, cămărașe... Mie mi-a sosit omul...

CĂMĂRAȘUL. Furul?...

ION. Da... el e călăuza mea... (către fur). Frate, mergi înainte... In tiparul pașilor tăi, găsesc eu, tăria smereniei...

ȘORBAN. Ioane... Ioane...

(ION (face semn cămărașului să se îndepărteze). Cămărașul pleacă. (Furul cu Ion, încep să urce costișa. Preotul intră in biserică. Incepe cor de ingeri: Hristos a inviat. Intre timp, furul și Ion au ajuns pe culme).

ION (către fur). Ce plai necunoscut sau uitat vederii mele, descoperă soarele prin despicătura munților, frate?

FURUL. Moldova...

ION. Moldova!... (dispar).

(Cântecul corului se prelungește mult, apoi cortina).

Sfârșit VICTOR PAPILIAN

Ardea o casă

Ardea o casă, cu svâcniri nebune
Țâșneau spre ceruri flamurile vii
In mohorâta noapte de cărbune
Ca uriașe spade sângerii.

Vâlvorile de flacări svâcnitoare
Urzeau, mărunt, pe albele zidiri,
Lumini nesigure, tremurătoare,
Inmănuncheri de roșii trandafiri.

Cădeau ferestrele țipând cu vaer,
Cu țipete de glasuri omenești...
Zburau, ca niște stropi de sânge'n aer
Schinteile, spre lumile cerești,

Iar fumul slobozit bufnea năvalnic,
In revărsate valuri cenușii...
Inăbușite-oftări plutiră jalnic
Prin năruite camere pustii.

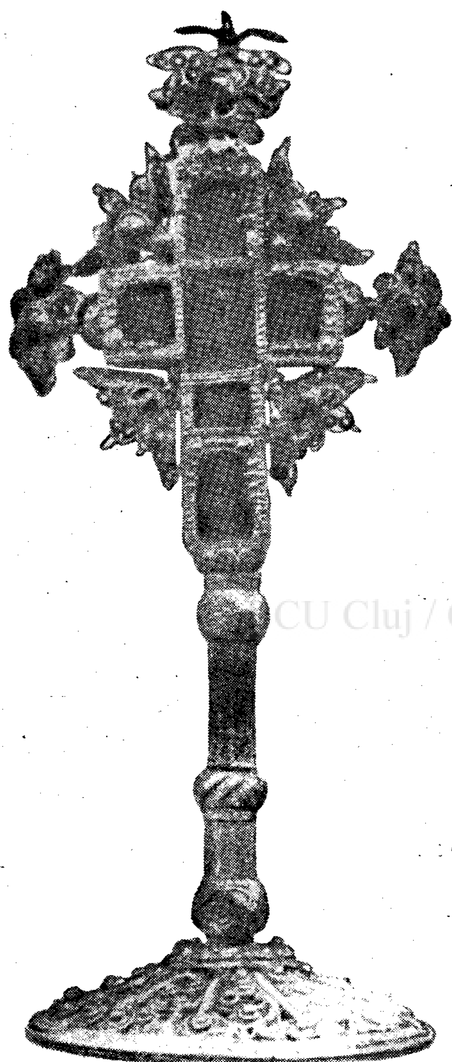
De-odată, casa se plecă 'ntr'o parte
Cum s'ar pleca pe coastă un rănit,
Un geamăt scoase, ce porni departe
Și la pământ apoi s'a prăbușit.

DAFNA-BLAGAIANA

SEMNE ALE CREDINŢEI

CRUCI ŞI RĂSCRUCI

Prea puţini mai cunosc azi înţelesul răscrucilor, pentrucă prea mulţi şi-au învârtoşat inima şi şi-au întors faţa dela Dumnezeu, iar Dumnezeu le-a sărăcit sufletele de vederea cu ochii inimii, carea vede dincolo de lucruri. Înţelesurile adânci ale inimii zac uitate sub zăvorul buchilor bătrâne în minee şi'n cazanii, ori în înţelepciunea puţinilor moşnegi, gârboviţi de ani şi bunătate, cari încrucişază mânile şi la vecernii în rugă de seara. Dar pe aceştia lumea îi nesocoteşte, iar ştiinţa o caută în alte părţi decât în Biserică, unde, în vremuri cari au fost, se căuta şi se afla întotdeauna.

Cruce de lemn sculptată (Mănăstirea Secu)

Atâţia ocolesc azi lăcaşurile Domnului — ale căror cărări aşteaptă pustii, dar fără nerăbdare, paşi de pocăinţă şi întoarcere, — ca să umble în sfatul treburilor cetăţeneşti, adeseori dătătoare de netrudită pâine, ori să supună loruşi stihiile pământului întru luciferică asemănare cu Dumnezeu. Deaceea, oamenii de azi merg cu capul în pământ, şi nu cu ochii privind spre cer, cum umblau odinioară şi nu se poticneau, iar acum se împiedică şi cad. Şi minune! Cu cât oamenii mai mult privesc pământul, cu atât mai puţin văd şi cunosc cele de pe el.

Aşa, răscrucile. Cine le mai ia în seamă, cine le mai cunoaşte, şi, mai ales, cine îşi mai face cruce, după îndemnul troiţei de pe margine, când trece peste ele? Puţini la sate. Aproape nici unul în cetăţi.

Şi iarăşi ciudat lucru: în oraşe, unde din pricina mulţimii uliţelor prisosesc răscrucile, nimeni nu le vede.

Nu şi la sate. Pentrucă acolo, la încrucişeri de drumuri, străjuesc cruci de peatră, ori troiţe, şi ţăranii, trecând pe lângă ele, se închină Sfintei Treimi, după îndemnul lemnului cel de viaţă purtător.

Troiţe

Există răspântii şi răscruci.

Cele dintâiu sunt despărţiri, sau întretăieri neregulate de mai multe drumuri.

Celelalte sunt întâlniri a două drumuri, aşa fel că, la întretăierea lor, au chipul crucii.

Vom vorbi întâiu despre răspântii; şi dup'aceea, despre răscruci.

* * *

Viaţa omului pe pământ este o umblare necurmată, căci la multă trudă supune Dumnezeu pe fiii oamenilor.

In drumul său omul ajunge la multe răspântii şi răscruci, pentrucă sunt multe şi căile acestei lumi. Neştiind, acolo, care este mai departe calea sa, şi nedumerindu-se pe care să apuce, ca să nu se turbure cu inima, s'a pus de Dumnezeu, prin oameni, spre ajutor, semnul sfintei cruci, ca, închinându-i-se, să se lumineze şi să-şi cunoască drumul, şi, întărindu-se cu închipuirea ei asupra-şi, să poată merge mai departe. Intr'acest chip, celui ce umblă cu bună creştinătate „Domnul va fi întru toate căile sale şi va întări piciorul său, ca să nu se clătească“ (Pilde 3, 26].

Răspântiile drumurilor sunt, aşa dar, locuri de îndoială pentru călător. Acolo, oprindu-se, ispiteşte toate, toate cărările, căutând-o pe a sa. De aceea, ca să-i fie lui într'ajutor, se aşează acolo câte-o cruce. Căci crucea este celor neştiutori înţelepciune, credincioşilor întărire şi păzitoare a toată lumea. Despre aceasta Sfintele Scripturi astfel glăsuesc: „Intru toate căile tale să o cunoşti pre dânsa, ca să îndrepteze căile tale“. (Pilde 3, 6).

Troiţa din viaţa comunei Ibăneşti (Năsăud)

De cele mai multe ori însă călătorul îşi cunoaşte calea sa. Atunci, crucea dela răspântii îi este binecuvântare, şi-l fereşte de primejdii. Ceeace sfinţii părinţi, prin cântările bisericeşti glăsuind, adeveresc: „Când te închipuim, de nevoi ne mântueşti“. [1]

Dela răspântii ea binecuvântă drumurile, ca să fie toate, până la capăt, neprimejdioase purtătoare ale oamenilor.

* * *

Dar, nu numai astfel de drumuri cunoaşte şi umblă omul, ci, dupăcum trupul are, pentru paşii săi, drumurile sale pe pământ, tot astfel şi sufletul, pentru scopurile sale, are căile sale, pe cari însă nu le putem vedea, nici pipăi, cum vedem şi simţim pe cele ale trupului. Dar sunt; şi sunt multe, chiar mai multe decât ale trupului.

Fiecare om are prisos de năzuinţe sufleteşti. Filosofii le numesc idealuri. Cerul este plin de idealuri de-ale oamenilor. Spre ele duc drumurile sufletului. Aceste drumuri sunt mult mai anevoioase şi mai grele. Uneori, nici nu încep. De cele mai multe ori, sfârşitul lor este dincolo de moarte.

Ca şi pe celelalte, şi pe căile sufletului sunt multe răspântii şi răscruci. La popasul lor însă nu mai străjueşte Semnul Sfânt, ca la ale pământului, ci aici pândesc îndoelile şi desnădejdea şi ispitele. De aceea este bine şi de folos, ca pe căile sufletului omul să pornească cu Sfânta Cruce a lui Hristos asupra-şi, căci „binecuvântat este cel ce umblă întru numele Domnului“.

La răscrucile sufletului călătorul se opreşte şi privind înapoia sa, se întreabă: Folosit-a sufletului meu calea aceasta? Bun e drumul pe carele mă ostenesc, ca să merg mai departe, ori să caut altul mai de folos? Deaceea şi zicem: „Cu crucea Ta, Hristoase, povăţuieşte-ne la adevărul Tău, şi ne mântuieşte pre noi de cursele vrăjmaşului“. [2]

* * *

Dar, ceeace am făcut până acum, n'a fost decât tălmăcirea mai mult a răspântiilor.

Răscrucile, pe lângă acest înţeles de suprafaţă, mai au unul, tainic şi adânc.

Drumul care ne duce la el începe cu o superstiţie.

Umblă prin popor credinţa, că la răscruci şi la răspântii se adună duhurile necurate şi fac rele oamenilor, cari trec pe acolo. Noaptea la răscruci ioacă ielele, ori pândesc dracii; iar ziua vântul, Volbura, ori Ciasul rău. De aceea se aşează acolo cruci, ca să gonească dracii, cari se înspăimântă

---

[1] *Din a doua stihire a crucii, dela stihoavna Inălţării Cinstitei Cruci.*

[2] *Stihire a Invierii, la hvalite, glas 4.*

la vederea lor. In biserică auzim adeseori cântându-se: Puterile cele de desubt se înfricoșază de semnul întru carele umblă neamul celor cerești,[1] *pentrucă armă nebiruită s'a dat nouă: Sfânta cruce și printr'ânsa risipim toate sfaturile celor protivnici.*[2]

In mintea poporului, de răscruci se leagă strâns ideea de nenorocire. Pricina răului, care pândește pe om la răscruci, poporul o pune în lucrarea puterilor necurate. Această atribuire însă este naivă și fals acordată.

La cea adevărată vrem să ajungem.

* * *

Pentru sfinții creștini și pentru marii mistici pământul este o ființă plină de viață și cu suflet asemenea celui omenesc.[3]

Pământul se zgudue și se cutremură, când se mânie Domnul (Ps. 18, 7, 17, 9); iar, pentru dreapta Lui judecată, pământul se veselește (Ps. 96, 11, 95, 11).

Asemenea unui om, pământul a luat și ia parte la toate întâmplările suprafirești din Cosmos.

Când s'a săvârșit în lume Marea Milostivire a lui Dumnezeu, adică întruparea Fiului Său, Hristos, și Nașterea Lui din Preacurata Fecioară, puterile cerurilor s'au bucurat, iar pământul s'a veselit și peșteră Celui Neapropiat a adus!

Iar, când a fost de s'a întâmplat Marea Indrăzneală a oamenilor, adică Răstignirea Fiului lui Dumnezeu, atunci, ne mai putând răbda atâta cutezanță și fărădelege, pământul s'a cutremurat (Mat. 27, 51) și întunerec s'a făcut asupra sa dela al șaselea ceas și până la al nouălea ceas (Mat. 27, 45).

Pământul, dimpreună cu toate cele ce sunt pe dânsul, mările și toate isvoarele, lumina și întunerecul, gerul și arșița, focul și oamenii și toate cele necuvântătoare, laudă pe Făcătorul său, pe Domnul și-l preamărește întru toți vecii.[1] *Mai mult: Pământul se închină înaintea lui Dumnezeu și cântă în cinstea Lui, cântă Numele Său (Ps. 66, 4, 65, 3). Răscrucile sunt semnele de închinare ale pământului către Cer.*

* * *

Dintru început s'a făcut mărturisirea lui Dumnezeu preste tot pământul, și s'a dat oamenilor semn ca să cunoască pe pământ calea Sa, dar păcatul a întunecat vederea semnelor Domnului. De aceea multă vreme oamenii n'au cunoscut cele ce li s'au arătat. „Ai văzut multe, zice Isaia prorocul (42, 20), dar n'ai luat seama la ele".

Ceeace în lumea oamenilor avea să se priceapă și să se întâmple abia târziu, s'a petrecut de mult — în mic — în lumea celor curate ale pământului. De aceea, un binevăzător al zilelor noastre zice: „La mici răscruci trifoiul ridică o troiță".[2]

* * *

Acesta este, așa dar, înțelesul tainic al răscrucilor: ele sunt semne de închinare ale pământului către Cer; cruci de mărturisire, pe cari pământul le-a închipuit asupra sa.

* * *

Și acum, vom pricepe ușor și rostul crucilor dela răscruci.

Răscrucea, prin chipul Semnului Sfânt ce-l poartă într'ânsa, este, prin sine, gonitoare a dracilor. Deci, nu pentru alungarea puterilor rele se așează acolo crucile. Rostul lor este acesta: să îndemne pe trecător să-și facă cruce. Pe care, închipuind-o asupra noastră, „o aducem spre iertarea păcatelor".[3]

* * *

Cunoscând acum înțelesul răscrucilor cel adevărat, când trecem peste semnele de închinare ale pământului către Cer și vedem pus înainte lemnul crucii cel de mântuire, să ne închinăm lui și să ne facem sfânta cruce. Ca să fim vii.

ROMUL GRECU

---

[1] *Din peasna a cincea, a Canonului Inălțării Cinstitei Cruci. Facerea lui Chir Cosma Melodul al Maiumei.*

[2] *Din peasna a șasea a Canonului sf. mucenic Cornelie Sutașul (13 Sept.), a lui Iosif (Studitul).*

[3] *Acelaș lucru îl crede mulțimea fără număr a panteiștilor asiatici. Dintre europeni, filosoful german Fr. Paulsen (în a sa Introducere în Filosofie) vorbind despre „sufletul pământului" și „sufletul Universului" se întreabă: După cum există o viață sufletească inferioară, mărginită, există oare și o viață sufletească mai înaltă, mai cuprinzătoare decât aceea pe care o trăim noi? Este pământul o ființă însuflețită?" și răspunde imediat: „Cum n'ar fi ea însaș vie și însuflețită, ființa care naște toate ființele vii și însuflețite, și le hrănește din sine, ca părți din viața sa!" La fel, o mulțime de poeți, din toate timpurile, închipuesc pământul ca pe o ființă.*

---

[1] *Irmosul al doilea al pesnei a opta, din 6 Septemvrie; și din peasna a noua, dela 1 Septemvrie.*

[2] *Radu Gyr, poezia „Fermă".*

[3] *Din stihira lui Chiprian, dela litia Inălțării Cinstitei Cruci.*

Intr'adevăr, cuvântul Crucii — pentru pieritori nebunie este, pentru noi însă, ceice ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu.

PROBLEME DE EDUCAȚIE

FRUMOSUL MORAL

Istoria și viața ne dovedesc deopotrivă de convingător, că instinctul frumosului nu este cu nimic mai prejos în manifestările sale, decât celelalte instincte ale omului.

Din vremuri străvechi și până azi omul niciodată nu s'a putut lipsi de gustarea frumosului, fie că a fost el găsit în natură sau creat și format de sufletul omenesc. Poezia, muzica, teatrul, sculptura, arhitectura și pictura sunt roade ale sufletului omenesc din toate vremurile. Plăcerea și razele binefăcătoare ale artei inerente firii omenești au culminat întotdeauna în frumosul moral. Nimic nu a putut delecta și influința mai adânc sufletul omenesc, decât faptele mari și nobile, bazate pe o iubire curată și pe o năzuință puternică de a se apropia tot mai mult de desăvârșirea Tatălui ceresc.

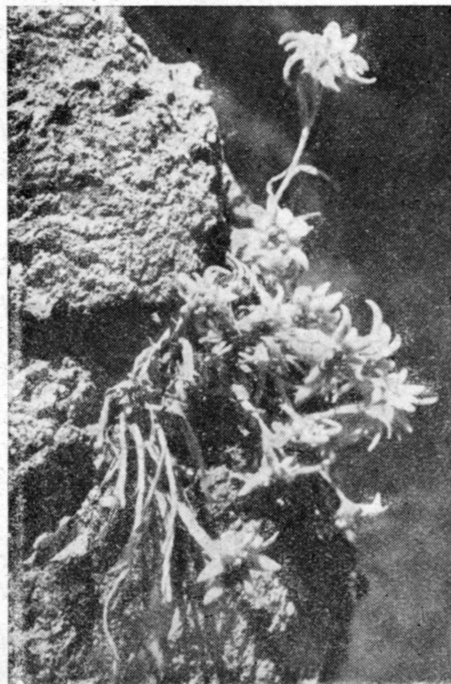
Puternica înrâurire a frumosului moral asupra inimilor omenești se poate demonstra și cantitativ. Întruchipările artistice în culori, sunete, metal și lemn sunt mai puține la număr decât produsele poetice, cari cântă în forme neperitoare frumosul moral, pentrucă lumea le-a cerut pe acestea mai mult și le-a simțit efectul binefăcător mai bine.

Și precum izvorul primordial al tuturor formelor de energie materiale pe acest pământ sunt lumina și căldura soarelui, așa și primul mobil la toate faptele mari și nobile pornește din înclinarea profundă a omului spre frumosul moral.

Esteții cei mai de seamă se trudesc de multă vreme să dea o definiție exactă frumosului și nu reușesc, dar în schimb recunosc că acest frumos există în lume și el are o putere suverană asupra oamenilor. Ba unul dintre ei, întreaga valoare a culturii omenești o face atârnătoare de simțul frumosului, afirmând că unde piere simțul frumosului, degenerează și simțul moral care stă în cea mai strânsă legătură cu el. Și are dreptate, fiindcă și cel mai simplu om faptele rele le numește urâte, iar faptele bune le numește frumoase, simțind la cele dintâi o scârbă, iar la cele din urmă o plăcere. Și cel mai iscusit actor când joacă pe scenă un rol de om rău ni-e antipatic și iarăși actorul de mai puțină valoare artistică când joacă un rol de om bun, și rolul ni-i simpatic.

Zadarnic ne predică concepția materialistă, care crede numai în mălaiul unsuros, că arta este un lucru zadarnic, pentrucă setea după frumos nu se poate extirpa din ființa omului, care îi simte lipsa ca floarea lipsa luminei.

De aceea, cât de mult trebue să fim îngrijorați, când vedem, că simțul frumosului atât de puternic al tineretului nostru se hrănește cu piese nepotrivite de teatru, cinematograf și cu produse literare detestabile. Piesele de teatru cu conținut nobil și cărțile curate și prețioase ca aurul sunt uitate și gustul estetic al tineretului se pervertește cu piese și cărți de cuprins cel puțin dubios.

Floarea reginei

Leacul vindecător nu poate să fie acela de a opri tineretul să meargă la teatru, la cinematograf sau să citească, fiindcă sufletul lui e dornic după frumos ca după o bucată de pâine când e flămând, *ci de a-i da teatru, cinematograf și lectura curată.*

Ne trebue un tineret cu o viață sufletească frumoasă, care va fi deodată și morală, dar asta vine numai dupăce i-am oferit izvoarele adevărate ale frumosului : natura și cele mai alese produse ale sufletului omenesc. Cresc bieții copii fără să le fi vorbit cineva de frumuseța florilor și de tablourile de pomi primăvărateci și formarea gustului estetic este lăsată pentru mai târziu, când acest gust a degenerat întru atât, încât el nu mai poate fi refăcut. Ce va fi de noi când vom avea tineri tot cu nota zece la matematică și cu nota zero la gustarea frumosului natural și moral !

Din tinărul cu gustul frumuseții bineformat va deveni omul întreg, cult, armonios și bun la inimă, iar din cel îndopat până la saturație exclusiv cu formule matematice, va răsări omul sec cu știință multă, dar fără inimă.

Domnul nostru Isus Hristos, care ne-a dat gu-

stul frumosului desăvârșit, a creiat o lume noauă, și fericită, iar pezevenchiul din revoluția franceză care a strigat colegilor înduioșați în fața unor copii rugători: „Da ce, sunteți copii de vă lăsați mișcați de lacrimi?" a fost un cap științific, dar o inimă murdară.

Să nu crutăm deci nici o jertfă când este vorba de formarea gustului pentru frumosul moral în inimile tineretului nostru, fiindcă dela acest gust atârnă toată noblețea purtării lui în viața de mai târziu.

Prof. Dr. ȘTEFAN CIOROIANU

UN MARTIR AL ORTODOXIEI NOASTRE

Popa Maniu Dobrotă din Poiana-Sibiului

Desbinarea religioasă a Românilor ardeleni dela anul 1700 este, fără îndoială, faptul cel mai regretabil din istoria neamului nostru. Sunt rele cari se mai pot îndrepta cu vremea, sunt catastrofe ale căror consecințe grave scad în timp. Dar sunt răni în sufletul neamurilor, cari chiar dacă se mai astupă cu vremea, se pot deschide, totuș, la cea mai mică neglijență. Acestea amenință în continuu liniștea internă a unui neam și pot fi exploatate orcând de dușmanii dinlăuntru și din afară.

O atare rană în sufletul și trupul neamului nostru este desbinarea religioasă dela 1700.

* * *

După actul dela 1700, în timp de aproape un secol cuțitul care sângera în trupul neamului se răsucea mereu cu o manie drăcească. Fratricidul răsărea des pe câmpia ardeleană. Luptele de veacuri dintre Munteni și Moldoveni n'au fost mai dureroase. Istoria luptelor pentru apărarea ortodoxiei în Ardeal, care nu e îndestul de cunoscută, are momente de un tragism fără pereche în istoria atât de vitregă, de altfel, a neamului nostru. Un asemenea moment, foarte puțin cunoscut, voi încerca să schițez în cele ce urmează. Dar notez dela început, că prezentarea acestui moment n'o fac cu gândul de a ațâța. Martiriul *Popii Maniu Dobrotă* din *Poiana Sibiului*, aș vrea să facă să tresalte ceeace avem mai delicat în sufletul nostru: dragostea de neam și ura împotriva oricărui atentat, de ori unde ar veni el asupra ei, asupra unității noastre sufletești. Cu intenția aceasta am început să scriu rândurile de față. Și dacă aș ști că nu voi putea realiza aceasta, n'aș mai scrie nici un cuvânt mai mult.

* * *

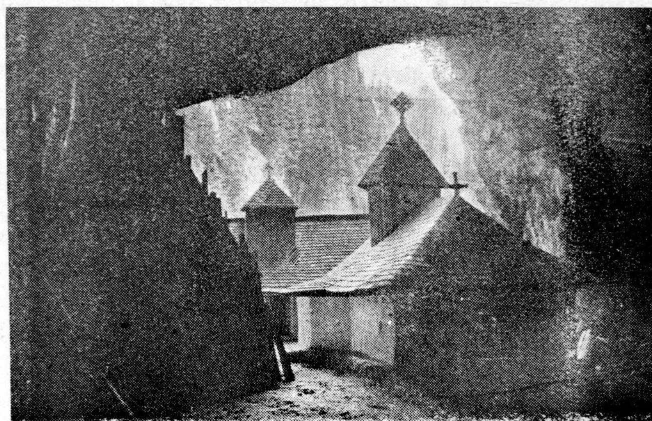
Rezistența ortodocșilor împotriva uniaților a fost mai dârză și mai glorioasă în partea de sud a Ardealului, în Mărginime, începând dela Caransebeș, Hațeg până la Sibiu, Făgăraș și Brașov. Comuna *Poiana-Sibiului* intră și ea în această zonă glorioasă și și-a dat și ea alături de vecinele ei Săliște, Aciliu și Orlat, prinosul ei de suferințe și sânge pentru apărarea credinței strămoșești. Floarea de sânge pe care Poiana-Sibiului o dă pentru cununa biruințelor ortodoxe este martirajul Popii *Maniu Dobrotă*.

Faptul s'a petrecut acum aproape 200 de ani. El a fost descoperit de dl prof. Silviu Dragomir într'o plângere a Poienarilor către mitropolitul din Carloviț, și dat publicității printre alte sute de documente de sânge din epoca de rezistență a ortodocșilor.

Despre Popa Maniu Dobrotă știm că pela 1748 era preot în Poiana-Sibiului împreună cu popa *Ioan Bozdog*. Din plângerea Poienarilor către mitropolitul din Carloviț aflăm că la 1750 a venit protopopul unit din Armeni (o comună din jud. Sibiu) și a prădat satul pentru Popa Maniu Dobrotă, cel neunit, cu 15 florini, iar popii Maniu i-a mai luat și o iapă, tot pentru lege.

Apoi într'o vreme, pe când popa Maniu slujea la o cruce dintr'o răspântie a satului, căci biserica era încuiată de preoții uniți, „l-au împresurat popii cei uniți ajutați de soldați crăiești, dar l-au scăpat muierile". Pentru asta muierile au fost prinse și ținute în temniță la Blaj „patrusprăzece săptămâni din luna lui Decemvrie".

Dar de popa Maniu Dobrotă tot nu s'au lăsat. Nu mult după aceia „popii cei uniți" din porunca episcopului lor Paul Aron și ajutați de soldații unguri au înconjurat casa popii Maniu în timp de noapte, fiind în 20 ale lui Decemvrie 1754. Când a simțit el că vor să-l prindă prin surprindere, noaptea ca pe tâlhari, a sărit pe fereastră, așa desculț și desbrăcat cum s'a sculat din pat și a fugit prin grădină, prin zăpadă, până a ieșit afară din sat. Totuși uniții s'au luat după el și l-au prins înghețat de frig. Și l-au dus

Schitul Ialomicioara

la Blaj după cum aveau poruncă. Pe drum către Blaj „i-au degerat picioarele de i-au căzut amândouă dela el, și mâinile iar i-au degerat și a căzut pielea de pe el" — cum scriau Poenarii cu inimile sângerânde de durere, în plângerea lor către mitropolitul din Carloviț.

Acum se poate bănui revolta poporului când și-a văzut preotul schingiuit și cu picioarele căzute dela el și plin de degerături pe tot trupul, până i-a căzut pielea de pe el. Și se poate bănui, mai departe, suferințele nesfârșite pe cari a trebuit să le îndure popa Maniu Dobrotă. Căci nu este durere mai mare pentru trupul nostru, ca arsura și degerătura.

Acesta e martiriul popii *Maniu Dobrotă* din *Poiana-Sibiului.* Suferințele lui, moartea lui, a fost o predică zguduitoare, o predică de sânge, una din acele predici cari stau la temelia creștinismului dintâi, și cari sună departe în timp și'n spațiu. Și în prima parte a veacului al XVIII-lea au răsunat în Ardeal multe asemenea predici. Ele au apărat ortodoxia noastră.

NICOLAE VONICA

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

TOT CAIRO

Au început zilele frumoase, nu în înțelesul cerului, care aici e frumos totdeauna, ci înțelegând lucrurile pe cari le vedem. După o privire generală a orașului, nu puteam începe seria vizitelor din oraș, decât cu vizitarea faimosului Muzeu Egiptean în care sunt adunate toate comorile cari ne dau icoana vie a vechiului Egipet al Faraonilor, muzeu faimos în timpul din urmă prin bogățiile faraonului Tut-Ank-Amon, găsit în anul 1923 în mormântul dela Theba, în Valea Regilor, și aduse și păstrate aici în muzeu. (Englezii au voit să le ducă la Londra, însă protestul arabilor din Egipet a avut efect și a oprit înstrăinarea lor).

Muzeul Egiptean se află aproape de malul drept al Nilului. El are un aspect frumos, cu o curte largă în față, deasupra cu inscripții de nume ale iluștrilor egiptologi, cu Momsen în frunte. La intrare, mai mulți sfincși din granit roșu de Assuan, amintesc încă odată că suntem în țara Faraonilor.

Parterul muzeului e grandios, împărțit în trei părți: In partea din mijloc îți atrag imediat atenția două statui de proporții îngrozitoare: una e lui Sesortris III, iar alta a lui Ramses II, înalte de câte zece metri, încât stai mirat cum le-au putut transporta până aici și aduse aici cum le-au putut vârî în muzeu. Sau poate mai întâi le-au adus în acel loc și au zidit muzeul peste ele, sau le-au întrodus desfăcute in bucăți, iar în muzeu le-au închegat iarăși? Ramses II (1292—1225 a. Hr.) a fost Faraonul despot care și-a lăsat pretutindeni statui colosale de granit. Printre toate ruinele Egiptului, unde mergi trebue să-l găsești pe Ramses II în mai multe exemplare. Numai în templul dela Luxor are mai mult de 30 statui, una mai enormă decât cealaltă. Peste toate resturile ruinelor templelor din Egipet umbra lui Ramses II plutește și toate palatele se confundă cu el. In toate statuile e repezentat enorm, zimbind, cu cheia Egipetului în mână, cu bărbia prelungită într'un moț de granit — ca toate statuele egiptene reprezentând bărbați. Sculptorii egipteni nu prea erau artiști mari și de aceea ca statuele de femei să se deosebească de cele ale bărbaților, acestora le făceau și barbă dintr'o bucată de piatră din acelaș bloc.

In parterul muzeului se găsesc numai blocuri de piatră reprezintând persoane (faraoni) și sarcofage, toate în granit roșu, alb, negru sau cenușiu, cu inscripții hieroglifice pe ele, sculptate minunat. Câte un mormânt este adus aici cu totul, întreg mormântul cu tot ce s'a găsit în jurul sarcofagului. Inscripțiile pe blocurile de granit sunt sau săpate (scobite), sau scoase în relief; unele „litere" sunt colorate. Tot ce vedem, arată o răbdare enormă din partea celor cari le-au făcut — muncă benevolă sau silită.

Urcând la etaj, avem dealungul scărilor pe păreți papirusuri cu scriere frumoasă în negru și în roșu. Sus sunt mumiile diferiților faraoni, păstrate în sicrie de sticlă, unele mumii având fața și mâinile descoperite, altele rămase înfășurate în pânza lor în care stau de atâtea mii de ani. Lume multă și elegantă se plimbă pe aici privind minunile muzeului. Miliardari veniți depe întreg rotogolul pământului vin aici să vadă, ce nu se poate vedea în alte țări. O doamnă își ține fetița sau nepoata de 8 ani de mână și-o plimbă dealungul mumiilor. Doamna e tânără și foarte frumoasă, la glesnea dreaptă poartă o brățară fină de aur care o prinde de minune pe piciorul strâns în ciorapul de mătasea cea mai fină. Aici la Cairo, unde nu e apă, unde nu e praf, unde nu e noroi și murdărie pe străzi, brățara de aur așezată pe glesnă stă tot așa de curată și prinde tot așa de bine ca și pe braț.

Aici la etaj se întind șiruri de mumii cu șiruri de sicrie; vezi fețele acelora cari au trăit acum 3—4 mii de ani și degetele lor uscate, negre, și pielea neagră de felul ei și înegrită și de timp și de medicamentele cari s'au întrebuințat la îmbalsamare. Taina îmbalsamării nu e descoperită complect nici în ziua de azi. Ceeace se știe însă e că morții pentru

a fi îmbalsamaţi erau supuşi unor operaţiuni migăloase de mai multe săptămâni. „Şi a dat poruncă Iosif servilor săi, medicilor, ca să îmbalsameze pe părintele său şi medicii îmbalsamară pe Israil. Şi trecând patruzeci de zile, că atâta ţineau zilele îmbalsamării Egiptenii îl plânseră şaptezeci de zile". (Facere 50, 2—3).

Imbalsamarea era făcută de un preot-medic aparţinând unui templu de al lui Imhotep. Acest preot-medic scotea creerul prin nări cu ajutorul unui cârlig îndoit apoi se introducea în cavitatea craniană o materie răşinoasă. Cu un cuţit făcut din piatră etiopiană se făcea o incizie pe partea stângă a corpului, se scoteau măruntaele cari se îmbibau cu materii aromate şi apoi se puneau în vase separate. Cavităţile corpului se spălau cu vin de palmier, se stropiau cu parfum şi se umpleau cu aromate. Apoi timp de 70 zile corpul era aşezat într'o baie de natron. Acest natron era format din cristalele ce rămâneau prin evaporarea lacurilor amare din Egiptul de jos: un amestec de bicarbonat de sodiu, sulfat de sodiu şi clorură de sodiu. Acest natron era un adevărat lichid antiseptic, care oprea putrefacţia cadaverică, astfel că mortul nu mai rămânea decât cu oasele, pielea şi carnea uscată pe el, era un fel de „pastramă". Această „pastramă" era îmbibată cu medicamente speciale şi învelită în făşii unse cu alte medicamente. Astfel corpul „deshidratat", făcut mumie era aşezat într'un sicriu de lemn în formă de om, închis bine iar deasupra pe capac, în diferite colori minunate, era pictată figura mortului. Acest sicriu în formă de om era aşezat în alt sicriu de lemn şi astfel aşezat într'un sarcofag de granit, sculptat frumos şi acesta era vârât în mormânt, o peşteră artificială pe care o mascau cu grije, astfel încât mumia să fie ferită de orice profanare, iar dacă mormântul avea mai multe încăperi, sicriul era aşezat în camera cea mai din fund şi cea mai ascunsă. Mortul era dus noaptea la mormânt, iar sclavii, dupăce terminau înmormântarea şi dupăce toţi pereţii de piatră ai mormântului erau umpluţi cu hieroglife cari povesteau viaţa celui mort, puneau la uşa mormântului un bloc mare de granit şi acopereau mormântul cu petri mărunte şi nisip, pentruca să nu se mai cunoască nici o urmă a mormântului. Se spune că pentruca taina mormântului să nu mai fie ştiută de nimeni, aceşti sclavi cari făceau mormântul şi cari înmormântau mortul, erau ucişi... E un cult al morţilor, plin de evlavie, de respect care te emoţionează.

In etajul de sus al muzeului egiptean, în două coridoare şi două camere se păstrează bogăţiile scoase din mormântul faraonului Tut-Ank-Amon, mormânt descoperit în anul 1923 în Valea Regilor. Aici se găsesc mormintele tuturor faraonilor cari au domnit în timpul când Theba (şi nu Memphis) era capitala Egiptului. Mormintele le-au descoperit Francezii, Italienii şi Englezii şi le-au golit de toate bogăţiile şi mumiile din ele, astfel încât azi mormintele descoperite sunt goale şi poate intra în ele oricine vrea, ca într'o casă pustie. In anul 1923 lordul Carnarvon a descoperit un mormânt nou, mormânt care deşi odinioară mai fusese prădat, totuşi se mai găsea în el mumia cu multe bogăţii în el. La deschiderea mormântului însă lordul a avut nenorocul de a fi muşcat de o muscă, a cărui muşcătură a fost atât de veninoasă, încât bietul lord a murit, poate pentruca să se împlinească blestemul care era scris în mormânt, ca celce va profana mormântul să moară otrăvit... Şi zeul i-a ascultat ruga lui Tut-Ank-Amon, pedepsind cu moartea pe acela care a 'ndrăsnit să-i turbure somnul de 3000 de ani.

Tut-Ank-Amon, era un rege tânăr, avea abia 20 ani când a murit de tuberculoză...

Descoperind mormântul, Englezii au voit să transporte mumia cu toate bogăţiile la Londra, în Muzeul britanic, dar protestele Arabilor au fost atât de mari, încât englezii au cedat şi abia au putut transporta bogăţiile până la Cairo.

Bogăţiile găsite în mormântul lui Tut-Ank-Amon se găsesc acum aici în muzeu, mumia însă împreună cu cel dintâi sicriu de aur şi cu sarcofagul de granit cenuşiu se află tot în mormântul dela Theba. Bogăţiile găsite în mormânt sunt atât de mari şi interesante, încât oricine întră în Muzeul Egiptean nu se mai uită la statui şi la sarcofage, ci întreabă pe păzitori unde sunt bogăţiile lui Tut-Ank-Amon, să le vadă pe acelea mai întâi. Şi în adevăr sunt bogăţii! Se vede că acel faraon, mort atât de tânăr, a fost iubit de toţi ai lui încât au îngropat cu el tot ce-a avut. Corpul lui a fost îmbalsamat şi a fost aşezat într'un sicriu de aur masiv, sculptat foarte frumos, cu figura lui pe coiful tot de aur masiv. Pe sicriu e sculptată figura Faraonului zăcând cu mâinile încrucişate pe piept şi ţinând într'o mână o cârje iar în cealaltă un biciu. Deasupra capului, în fruntea coifului un şarpe (emblema faraonilor) împodobit cu perle şi lucrat tot aşa de frumos cum l-ar lucra orice maestru în ziua de azi. Iată şi al treilea sicriu de aur masiv mai mare decât celelalte două (cel dintâi e în mormântul dela Theba). Numai cu valoarea acestor sicrie ai putea acoperi bugetul Ţării Româneşti! Toate sunt aşezate sub cutii de sticlă. In alte dulapuri vedem coliere, brăţare, inele, mărgele, degetare de ale reginei, toate în aur şi pietre scumpe şi lucrate artistic. Afară de cele două camere cu tezaurul lui Tut-Ank-Amon, într'un coridor lung avem mobila din casa faraonului. Iată patul în care a dormit regele, pat din lemn simplu, aurit fără multă artă, însă bogat prin masivitatea aurului; iată patul mortuar, iată bastoane aurite şi lucrate artistic; iată luntrea faraonului; iată dulapurile în care îşi ţinea hainele; iată lădiţa în care regina îşi

ţinea albiturile. Aceste mobile sunt simple, dar toate îmbrăcate în plăci de aur masiv pe care sunt încrustate chipul regelui, al reginei şi scene din viaţa lor. O scenă de pe lădiţa reginei: regele într'un genunche, cu arcul întins, dă drumul la săgeata cu care vânează raţe sălbatice iar regina, la spatele lui, îi dă săgeţi.

Afară de mulţimea de mumii omeneşti din muzeul egiptean, mai vedem mumii de animale, maimuţe, pasări, bucate îngropate împreună cu Faraonul: grâu etc. Tot din mormintele faraonilor s'au scos figuri, grupuri de soldaţi miniatură făcuţi din lemn vopsit, soldaţi echipaţi cu scut şi suliţă, în rânduri de câte 6—8 inşi. Mai departe scene din căsnicia egiptenilor: oameni aducând bucate în hambarele stăpânului, cum servitorul le ia în seamă, scriind pe papirus sub cort la umbră; mai departe, în miniatură, faraonul în luntre, încunjurat de ai săi, plimbându-se pe Nil. Scene de înmormântare cu transportarea mortului în luntre peste Nil, pentruca să-l ducă în Valea Regilor, în mormânt. Dar, cine ar putea descrie amănunţit tot ce vede în Muzeul Egiptean! În el e cuprinsă întreaga istorie a Egiptului, păstrată în templele şi mormintele faraonilor, căci aceste două formează Egiptul vechiu. Căldura cea mare şi lipsa de ploi au păstrat intacte templele şi mormintele cari astfel ar fi putut trăi atâta cât trăeşte şi pământul. Dar oamenii de pe pământ sunt mai răi şi ei au spart statuile faraonilor, au dărâmat templele şi au furat bogăţiile mormintelor. Cei de azi nu mai „fură" mormintele faraonilor, ci „duc" mumiile şi bogăţiile lor dela Theba la Cairo (902 km.) şi le păstrează în muzeu „ca să-şi reconstruiască istoria", zic ei. Tot profanare de morminte este şi aceasta când goleşti mormântul, lăsând apoi să intre în el oameni şi animale, iar mumia o arunci într'un colţ de muzeu! Ce frumuseţă ar fi Valea Regilor cu mormintele faraonilor nedespoiate!

SPRE HELUAN...

Acum zece ani şi mai bine, în timpul războiului, mă bolnăvisem şi-am zăcut în spital o lună, fără să am nevoe de medicamente; odihna, regimul şi temperatura caldă, uscată şi constantă erau medicamentele mele. Mă simţeam fericit acolo, fiindcă cei sănătoşi erau afară de spital în frig şi în foame şi pentru ei o ceaşcă de lapte era ceva inexistent. În timpul boalei mele citeam cărţi medicale, iar ochii mei se deschideau mai bine să citească mai limpede când găseam scris în carte: „bolnavul va petrece toamna târziu şi primăvara curând, la Meran sau la Riva lângă lacul Garda şi la Lugano, iar iarna pe Riviera franceză sau italiană; pentru cei cari ar dori vară veşnică, se recomandă să petreacă de toamna până primăvara târziu în Egipt, la Assuan, Heluan sau Luksor".

Dupăce am ieşit sănătos din spital, am găsit în oraş mizerie, mâncare încărcată de paprică, dar mai ales frig, frig, frig... fiindcă era în toiul răsboiului şi nu se găseau lemne sau cărbuni. Şi-am petrecut două ierni în casă fără foc, iar apa îmi îngheţa în lighean, urechile îmi ţiuiau de frig şi n'aveam unde să mă încălzesc. Şi'n gerul cel grozav îmi spuneam că am să fug să nu mai simt frig niciodată şi nu vreau să mai văd zăpadă niciodată; atunci îmi apărea înaintea ochilor mirajiul din cărţile de medicină, iar gura îndemnată de dorinţele inimii îmi spunea: o, de-aş fi la Assuan, la Heluan sau la Luksor, acolo unde este vară veşnică şi unde este soare veşnic! Azi când am proiectat călătoria la Heluan, inima mea este fericită. Aici la Cairo acum este vară şi soare frumos, aşa încât la Heluan nu poate fi mai frumos sau mai încântător decât aci. Totuş numele *Heluan* îmi spune mult mai mult decât Cairo.

Heluan este o oază cu un orăşel de vre-o 1000 de case, la distanţă de 25 km. spre sud-est de Cairo de unde drumul duce mai departe prin pustie, drum de caravană spre Marea Roşie. Orăşelul Heluan este vestit pentru clima sa dulce vara şi mai ales iarna şi pentru apele sale sulfuroase întrebuinţate pentru băi.

La Heluan se pleacă dela o gară specială: gara Bab-El-Luk. La fiecare oră pleacă un tren şi vine un altul de acolo, fiindcă Heluanul nu e numai o staţiune climaterică de iarnă, unde vin bolnavi şi sănătoşi din lumea întreagă pentru ca să-şi câştige sau ca să-şi păstreze sănătatea, ci e şi o staţiune balneară cu izvoară de apă sulfuroasă de 33°, cum sunt Băile Herculane ale noastre. Trenul spre Heluan este acelaş din întreg Egiptul: simplu, cu bănci; din coridor în compartiment nu e uşe care să se închidă, iar la plecarea trenului, uşile de-afară se mişcă de controlorul conştiinţios şi prevăzător. Nu mănâncă nimeni trestie de zahăr în compartiment, iar între călători vezi lume bună, femei elegante, palide, cu pielea obrazului fină, cu ochii blânzi, cu părul încântător şi cu mâini de o gingăşie rară; miroase a bogăţie nobilă, adevărată, ascunsă. In drum spre Heluan ne oprim în câteva gări în cari trenul opreşte puţin, par'că spre a ni se prezinta gările zidite din piatră de calcar, umbrite de palmieri subţiri, înalţi şi stufoşi, în căldura nemiloasă a soarelui din pustie. Până la Heluan uşile şi ferestrele vagonului trebue să fie în permanenţă închise din cauza prafului din deşertul prin care trecem.

In 30 minute ajungem. Gara din Heluan e mică, frumoasă, simpatică, aşa cum sunt pe la noi gările staţiunilor de pe valea Oltului sau a Prahovei. Ajuns acolo ar fi trebuit să sărut pământul acelui loc care dărueşte sănătate atâtor bolnavi. In stradă, gândul nostru cel dintâi este să mergem să vedem vre-un sanator, ştiind că Heluanul este creat pentru sănătate. Un indigen ne conduce aproape de gară

la cel mai frumos sanator al drului Glanz, un edificiu impozant, care din stradă ne umple de respect prin frumuseţea şi nobleţa lui, alb ca laptele şi ca bolnavii pe care de sigur îi vindecă, alb ca aorticii nefritici; acoperit cu o terasă aşa cum sunt toate acoperişurile în orient, înconjurat de palmieri înalţi şi de plante pe care noi cei din ţări cu iarnă grea, le ţinem în casă sau în seră. O terasă largă ne întîmpină, la care ajungem urcându-ne pe nişte scări largi de marmoră albă. Un indigen care face parte din personalul sanatorului ne primeşte conducându-ne în holul uriaş, unde noi, patru Români desprinşi din grupul celor 75 Români veniţi la congresul din Cairo, vorbim tare, româneşte, admirând frumuseţile holului; după câteva minute soseşte directorul sanatorului dl Dr. Valerian de Bezvecony, care la rugămintea noastră ne răspunde frumos de tot şi clar: „Mai bine să vorbim româneşte!" — Bravo! bravo! am strigat toţi în cor, uimiţi şi încântaţi că auzim vorbă românească la Heluan. Am întrebat, de unde? Ne-a răspuns că dânsul este român din Basarabia şi acum 8 ani a plecat din ţară şi s'a stabilit pentru totdeauna aici. Ne-am simţit deci acasă, aici în faimosul Heluan şi am început a vorbi româneşte, cu dl Dr. Bezvecony, apoi nemţeşte cu d-na Dr. Glanz şi franţuzeşte cu un medic polonez, vechiu nefritic care a venit aci ca să-şi prelungească cu câteva luni sau câţiva ani funcţiunea distrusă a rinichilor, cari acum nu-i mai servesc decât albumină, globule roşii, uree, hypertensiune arterială şi „bruit de galop".

Ştiind că aici ne aflăm în cel mai sănătos ţinut din lume, te întrebi de ce mor oamenii şi aici? In adevăr, mor dar nu bolesc. Săracii nu au asistenţă medicală şi mor necăutaţi, iar cei bogaţi plătesc şi răsplătesc scump sănătatea. Dl Dr. ne arată frumosul sanator cu camerele elegante, fiecare cu balcon, toate camerele au faţa spre sud, băi, instalaţii de electroterapie, masaj pentru cura de slăbit şi instalaţie cu nisip pentru tratamentul reumatismului, în deosebi al sciaticei.

Când vizităm sanatorul, dl Dr. ne arată şi prezintă pe o femee arabă clientă a sanatorului, care a venit să facă cură de slăbit din cele 140 kgr. pe care le are. Va trebui să slăbească vre-o 70 kgr. ca să aibă „siluetă" şi nu ştiu dacă se poate slăbi atât, fără turburări mai mari în organism. In câţiva ani însă cred că va putea slăbi fără pericol această femee, despre care ne spune doctorul că are o avere de 40 milioane, depuse la o bancă din Cairo, pentru care nu ia nici o dobândă, fiindcă legea lor îi opreşte să dea sau să primească dobândă.

De-aici am plecat să vedem marele sanator „Fuad I", proprietatea statului egiptean. Acest sanator, înainte de 1914 era proprietate germană şi în adevăr se vede că e ceva german prin colosul său şi multele etaje. Fostul „Kronprintz" venea iernile şi le petrecea aici. In timpul răsboiului l-au ocupat Englezii cari apoi l-au dăruit statului egiptean. Acesta l-a transformat apoi în mare spital, făcând astfel concurenţă sanatorului Glanz.

Intrând în sanator ne întâmpină un medic arab foarte tânăr, care a studiat medicina la Insbruck, de unde şi-a adus nevastă o „nemţoaică", aşa încât conversaţia între noi se face nemţeşte, spre bucuria mare a doamnei care cu copilul în braţe — care se chiamă Ali — ne dă explicaţii, cum venea Kronprinzul aici la Heluan şi „acolo" în colţul acela îşi petrecea mai mult. De pe terasa sanatorului vedem că ne aflăm la marginea deşertului, vedem cămile înaintând încet pe „drumul" care duce spre Marea Roşie, vedem nisipul galben-auriu, făcător de minuni, vedem dincolo de Nil câteva piramide din Sahara, aproape de Memphis, iar mai departe oraşul Cairo cu cele trei piramide din sătuleţul Gizeh, sublime creaţiuni cari prin masivitatea lor par'că au obosit pământul...

(Va urma) Dr. EUGEN DOBROTĂ

VITRINA CARŢII

CRONICA LITERARĂ

DOUĂ ROMANE DE IUBIRE: JAR de *Liviu Rebreanu* şi RUSOAICA de *Gib. I. Mihăescu*

Conform unei înrădăcinate prejudecăţi literare ne place să căutăm în operile scriitorilor numai decât anumite probleme şi preocupări, pe care să le recunoaştem cu satisfacţie ca pe unele ce au fost de mult descoperite de noi, sau în caz contrar să le combatem cu îndârjire; mai puţin totuşi să ni le însuşim pur şi simplu, recunoscându-le justeţea observaţiei şi utilitatea socială. Deşi arta depăşeşte sfera logicului şi tematica problemelor trebue să fie numai un accesoriu pentru realizarea creaţiunii literare, o parte a publicului le caută cu aviditate dintr'o naturală tendinţă de-a-şi justifica generalizările pripite, provocate de ineditul cotidian.

Dar pe lângă minoritatea intelectuală, curioasă de probleme, majoritatea publicului se interesează mai ales de senzaţia aventurii şi doreşte uitarea de sine în contopirea cu protagoniştii romanului. In sufletul celui mai naiv şi umil cetitor sălăşlueşte o năzuinţă ideală spre ceeace ar fi trebuit să se întâmple cu viaţa lui, dar printr'o nedreaptă persecuţie a sorţii nu s'a ivit. Toţi purtăm în noi nostalgia unor eroi rataţi şi ne lăsăm înşelaţi de fata morgană a lecturii. Eroismul, luat în sens larg, indică un plus de energie într'o direcţie sufletească, fie în bine, fie în rău. Deficitarii vieţii sentimentale şi erotice îşi caută natural mângâere şi compensaţie în destinul

realizat al eroilor şi eroinelor de cinematograf şi roman. Plăcerea *curentă,* provocată de lectură, rezultă de aici şi nu din meritele de natură estetică ale cărţilor.

Nu este momentul să arătăm, că arta în sine este cu totul altceva şi nu are de-a face nici cu problemele sociale şi psihologice, nici cu excitaţiile subiective ale lectorului. Totuşi, un roman va fi cu atât mai reuşit chiar din punct de vedere pur literar, cu cât va putea să răscolească un complex mai interesant de probleme şi cu cât va putea să îndrume spiritele spre reverie şi spre uitarea de sine. De aceia capod'operile literaturii universale pot fi gustate de cei mai diverşi cetitori, dela omul din popor până la intelectualul rafinat. Ce le dă prestigiul miraculos, care le menţine tinere în conştiinţa umanităţii? S'a spus, că ele ating totdeauna coarde etern omeneşti, că trecând peste amănuntul epocii istorice, oglindesc partea de durabilitate a sufletului nostru. Incontestabil cauza primordială trebue căutată în această afirmare, dar ea trebue întregită şi în sensul *unei sincere trăiri a operei de artă.* Mai mult, trăirea creaţiunii ne pare chiar o condiţiune principală a izbutirii estetice. Nu sunt suficiente: observaţia, oricât de ascuţită, analiza oricât de subtilă, construcţia oricât de ingenioasă, stilul oricât de propriu, dacă opera literară nu s'a cristalizat prin chiar sufletul sbuciumat al creatorului ei; cu alte cuvinte, dacă, scriitorul, mulţumindu-se numai cu aproximaţii psihologice şi combinaţii reuşite, n'a participat însuşi într'o măsură oareşcare la evenimentele, pe care ni le povesteşte şi n'a trăit *cu* şi *în* oamenii pe care-i analizează. Mai ales această *trăire* îmi pare că lipseşte din romanul nostru modern, care, aşa cum se practică astăzi, ca un fel de sport literar, este în cele mai multe exemple, artificial, construit şi premeditat; poate ingenios, poate amuzant, dar nu trăit. In istoria acestui gen literar trebue să constatăm chiar într'o privinţă o regresiune faţă de romanul clasic, aşa cum l-a scris bunăoară Duliu Zamfirescu. In goana febrilă a scrisului fără adevărată inspiraţie, numai cu scop mercantil şi cu intenţii de reclamă sau notorietate, este natural ca viaţa să nu poată fi prinsă şi exteriorizată în esenţa şi devenirea ei, ca de pildă în grandioasa epopee a lui Marcel Proust, romancierul francez, care a scris enorm şi s'a realizat din primul până la ultimul volum. In această stufărie de mii de pagini, minunată junglă intelectuală, problemele răsar, ţâşnesc, mişună, ca tot atâtea dovezi ale unei inepuizabile experienţe de viaţă.

Evident nu vom nega această experienţă scriitorilor noştri, îndeosebi celor mai în vârstă, şi în specie dlui L. Rebreanu, dar şi la Domnia Sa construcţia primează trăirea directă. Se simte bine lucrul acesta din ultimul său roman: *Jar.* Dl Rebreanu, care a meditat mult asupra tehnicei romanului şi care pregăteşte un *Roman al romanului,* recunoaşte însuşi acest adevăr, căci iată cum se exprimă prin gura personagiului-scriitor Remus Oloman: *„Creaţia literară veridică trebue să se inspire din trăirea directă, să se altoiască pe viaţa vie".* Totuşi *Jar* rămâne neizbutit. Realist în concepţie, ţintind deci la observaţia faptelor şi redarea lor neînflorită, romanul este străveziu până la mecanizare în elaborarea planului. Pornind dela o reminiscenţă vagă după *A. Maurois: Le cercle de famille,* pe care ni-l aminteşte acel sfat familial din subsolul casei Rosmarin, unde *„conul de lumină de subt carcasa abajurului îi apropia mai mult şi par'că le cernea pe capete o pulbere de argint, dându-le înfăţişarea unor naivi conspiratori împotriva destinului",* romanul de iubire al Lianei Rosmarin, studentă ieşită din mica burghezie a capitalei, este nu se poate mai banal şi dulceag. Verosimilitatea nu poate fi o scuză pentru lipsa de inspiraţie epică, mai cu seamă la autorul atât de talentat al lui *Ion* şi al *Răscoalei.*

Dar iată conţinutul: *Liana Rosmarin,* tânără cu pretenţii de intelectuală, cade prinsă în mrejile superbului animal, locotenentul de aviaţie *Dănduţ,* care, deşi inferior din punct de vedere intelectual şi moral, o cucereşte pe calea simţurilor, o subjugă ca un stăpân absolut, o umileşte şi-o brutalizează, împingând-o la sinucidere. Romanul ar putea foarte bine purta motto-ul medieval al blazonului de amor:

Amour en latin faict amor;
Or donc provient d'amour la mort,
Et, par avant, soulcy qui mord,
Deuil, plours, pieges, forfaitz, remord.

Aşa de veche e povestea. Motivul deci etern omenesc ar fi mai curând un merit, partea slabă a romanului provine din analizele sufleteşti şubrede şi convenţionale.

Ne mărginim a cita sensaţiile Lianei în sborul ei în văzduh cu locotenentul-erou şi care sunt de-o surprinzătoare platitudine de roman-foileton:

„În faţă vedea umerii şi capul lui Dănduţ. Cu atenţia încordată, cu gâtul întins, mânuind sigur şi energic aparatul, ca un călăreţ strunind un animal de rasă, îi apărea ca un erou din basm. Par'că niciodată nu i s'a arătat mai limpede în străfundul firii ei cât de mult îl iubeşte, ca acuma în înălţimile cereşti unde se afla departe de oameni şi mai aproape de Dumnezeu. Îl simţea întreg şi definitiv în inimă, izvorul de viaţă şi destinul ei..... Nu se mai uita la priveliştea de jos, nu mai voia să vadă nimic afară de dânsul care reprezintă mai mult decât toată lumea".

Dacă n'am întâlni pe ici, pe colo observaţii subtile şi reflexii originale, ne-am îndoi că un scriitor de talia Dlui Rebreanu a putut scrie romanul, care totuşi este destul de amuzant şi nu printre cele mai slabe din literatura contimporană.

* * *

Dl Gib. I. Mihăescu dă precădere în romanele sale *bizarului, aventurii ciudate pe-un plan misterios;* el poate fi apropiat întrucâtva de Pierre Benoit (v. Atlantida), dublat în acelaş timp de-un analist al patologicului, gen Pirandello. Nici D-Sa nu satisface însă necesitatea trăirii operei de artă, deşi prin structura mai curând romantică şi modernă romanul *„Rusoaica"* ar putea induce în eroare spiritele naive şi neprevenite, atribuindu-i o complexitate gratuită. Eroul romanului, locotenentul Ragaiac, nu este în fond decât tot un Don-Juan de profesiune, c'o nuanţă doar superior lui Dandu. Cuceritor irezistibil, fatal femeiuştelor, brutal şi lipsit de fineţe sufletească, aventura lui de dragoste din noroiosul orăşel basarabean cu barişna Marusea este aceiaş a tuturor locotenenţilor din garnizoanele de provincie. Dar în viaţa lui Ragaiac intervine un fapt capital: printr'un ordin al comandamentului este trimes cu plutonul său să facă paza graniţei româneşti la Nistru. De-acum începe viaţa magică a ofiţerului, care desgustat de banalul aventurilor citadine, vrea să se dedice ştiinţei şi speculaţiunilor metafizice.

Pentru scurtă durată însă, căci sângele tânăr, bogat în hormoni, îl nelinişteşte şi-i aprinde fantezia în aşteptarea *Rusoaicei,* care într'o noapte de iarnă va trece de sigur râul îngheţat şi-i va împlini dorinţele trupului şi sufletului. Intre timp descopere cătunul misterios din apropiere, pe superba Nicolina cu făptura ei mândră şi seducătoare de gazdă de hoţi, pe contrabandistul Serghie şi pe Măriuca, cea cu cărnurile flasce, unde găsesc potolire poftelor de-avalma sergenţii şi soldaţii plutonului. Intreg romanul este construit pe tema favorită dlui Gib. I. Mihăescu: *obsesia sexuală.* Este însă o variantă a temei pe deplin izbutită, superioară în orice caz celei din *„Braţul Andromedei".*

In afară de *farmecul magic,* care-i reuşeşte pe deplin Dlui Gib. I. Mihăescu şi care avem impresia că rezultă mai ales dintr'un abil meşteşug al stilului şi dintr'o răsturnare optică a realităţii, farmec care poate satisface pe deplin laturea de reverie a cetitorului, motivul romanului este destul de simplu şi obişnuit. Cunoaştem din ştiinţa sufletului interdependenţa proceselor fiziologice şi psihice. In deosebi pe teren erotic abstinenţa poate duce la cele mai ciudate deviaţii psihice, până la adevărate accese de nebunie, ceeace ne-a demonstrat cu multă artă şi ironie *Anatol France* prin trista aventură a ascetului Pafnutie din celebra-i *Thaïs.* Pe de altă parte tendinţa de sublimare a instinctului sexual exaltează dorinţa, încât nu-şi mai găseşte satisfacere într'o derivaţie normală şi trezeşte gustul aventurii de vis şi irealitate. De sigur chiar dacă *Rusoaica* ar fi apărut, aşa cum aştepta Ragaiac *„să se desprindă în fapt de seară cu lumina searbădă a unui corn mare şi roşu de lună din nehotărîrea malului dimpotrivă",* ea nu i-ar fi putut stinge neliniştea vagă şi dorul infinit din suflet. Dar chiar din acest element de nostalgică aşteptare şi de idealizare magică reiese farmecul romantic al aventurii, care contrastând cu realismul brutal al unor scene, dă nota originală romanului.

Cu toate aceste rezerve cele două romane de iubire, de care ne-am ocupat, fac parte din cele mai reuşite producţiuni literare care au apărut în ultimul timp. Subiectul lor este interesant şi conţinutul lor satisface atât gustul de aventură, cât şi interesul pentru probleme. Totuşi şi'n ele surprindem acelaş defect capital al epicei noastre moderne, pe care l-am numi: *construcţionism.* Romanul românesc modern nu este îndeajuns de trăit, din el nu răzbate o îndeajuns de bogată experienţă de observaţie (în afară de rare excepţii, ca romanele dlui Stere), într'un cuvânt în el nu se simte suficient pulsaţia misterioasă a vieţii autentice, care este semnul artei eterne. Căci pe lângă meşteşug tehnic, pe lângă construcţii ingenioase, pe lângă migăleală stilistică, arta literară adevărată, fie ea epică, lirică sau dramatică, înseamnă *trăire.* De aceea această bogată recoltă de romane ne pare că are o deosebită valoare numai pentru îmbogăţirea patrimoniului limbii literare şi pentru pregătirea terenului, unde se va ivi adevăratul roman.

Tot din acest viciu organic al romanului românesc rezultă indirect şi relativa sărăcie şi artificialitate a problemelor sociale şi psihologice, pe care le-am răscolit în treacăt. Este doar natural, că numai opera literară într'adevăr trăită şi complexă ca şi viaţa pe care o zugrăveşte, cuprinde bogate sugestii, numai din ea se desfac prin intuiţie concretă şi fără sforţare problemele capitale ale sufletului şi ale societăţii în toate manifestările ei. Celelalte sunt clădiri artificiale de carton, pe care vântul modei şi-al curentelor schimbătoare le va răsturna prea uşor şi le va îngropa definitiv.

PETRE DRĂGHICI

Octavian Goga: FRAGMENTE AUTO-BIOGRAFICE. Mărturisiri literare. Bucureşti, 1934.

Dl O. Goga a fost un profet care şi-a văzut visul cu ochii, şi rămâne profet — profetul neamului. Acesta e adevărul, realitatea. De aceea orice mişcare şi orice lucrare a D-sale trebue să aibă ecou în fiecare suflet şi în fiecare familie românească.

În prezenta lucrare, conferinţă ţinută la Institutul de Istorie Literară din Bucureşti, D-sa, pe lângă interesante date auto-biografice, ne face preţioase mărturisiri literare cu privire la structura, formaţia şi evoluţia personalităţii sale de poet, scriitor şi orator. Redăm aci foarte pe scurt câteva din ele, ca să vedem din cuvintele lui ce este un scriitor adevărat şi care trebue să fie temelia culturii sale şi a culturii în general.

Vocaţia literară a dlui Goga este o „boală veche", de familie. Coborâtor dintr'o veche familie de preoţi, în care s'a cultivat poezia, D-sa a început să publice poezii dela vârsta de 14 ani. A fost dela început credincios crezului că un scriitor trebue să fie totdeauna „un luptător, un deschizător de drumuri, un mare pedagog al neamului.... un element dinamic.... un sămănător de credinţe şi de biruinţe... un mare modelator sufletesc al poporului nostru".

Uneltele de muncă literară şi le-a făcut singur, „având la bază folclorul, limba românească vorbită în regiunea unde m'am născut; al 2-lea, cărţile bisericeşti; al 3-lea, literatura cultă". Tot ce putea fi mai sănătos în viaţa poporului nostru intră în aluatul lui sufletesc.

Dl Octavian Goga

„Tradiţia trebue să fie osatura unui popor"; şi cu aceasta credinţă d-sa a refuzat „ceeace se cheamă „modernism", „literatură modernă"; i s'a părut *fără rădăcini*. „Literatura trebue să izbucnească local, vulcanic, din rărunchii unui popor. Căci numai atunci îşi are valoarea ei... Eu am crezut dela început în specificul naţional, adică am crezut că nu se poate intra în universalitate decât pe poarta proprie".

Prin toată firea şi convingerea sa, dl Goga este legat de sat, dar nu în felul lui Alexandri, care a văzut ţăranul român numai „din balcon", ci din contactul direct cu toată viaţa şi zestrea lui morală şi spirituală. Iată taina şi puterea operei literare a dlui Goga şi peste tot, secretul şi forţa adevăratei literaturi: pământul ţării şi sufletul ei.

Dintr'o astfel de concepţie reală a curs scrisul D-sale clar, energic, liber şi... mustos. De aceea este vremea să pătrundă, împreună cu întreagă ideologia lui cât mai jos şi cât mai adânc în lumea celorce încă n'au înţeles destul lupta şi lucrarea lui pusă integral în slujba desrobirii şi a mântuirii naţionale.

IL. V. FELEA

Mihail Sadoveanu: VIAŢA LUI ŞTEFAN CEL MARE. Bucureşti, 1934, pag. 246, preţul 30 Lei.

Viaţa celui mai mare Domn moldovean, scrisă de cel mai reprezentativ scriitor al Moldovei — aşa prezintă Fundaţia pentru literatură şi artă „Regele Carol II", publicului cititor frumoasa istorie a vieţii Voievodului moldovean. Viaţa marelui Domn şi-a găsit marele scriitor, care fără a o schimonosi prin romanţare, o povesteşte în grai literar, într'un stil curgător, ici-colo sentenţios şi cu mireasmă arhaică şi cuminte ca scrisul unui cronicar.

Întreg veacul al XV-lea se oglindeşte aci. Începând cu Alexandru cel Bun „cel dintâi mare orânduitor al ortodoxiei" — istorisirea curge pe urmele voevodului viteaz şi iubitor de legea şi de ţărişoara lui creştină, aşa dupăcum s'a desfăşurat viaţa lui răsboinică, puterea şi înţelepciunea lui, până la apusul vieţii sale, când s'a odihnit în mormântul dela Putna.

Blăstămul zavistiei dintre creştinii din vremea aceea, lipsa de înţelegere şi ajutor dela papistaşi şi dela craii apusului, singurătatea lui Ştefan în luptă cu păgânii şi cu nestatornicia vremilor şi a oamenilor, credinţa lui statornică şi biruinţele lui, vitejia ostaşilor lui cari credeau că „nu-i lege creştinească mai dreaptă şi mai bună decât a Moldovenilor" — află în scriitorul „Vieţilor sfinţilor" pe cronicarul adevărului curat, mărturisit în fraze şi în cugetări de înaltă valoare istorică, literară şi morală.

De citit, de învăţat, de meditat şi pentru noi.

IL. V. F.

GÂNDIREA, anul XIII, Nr. 6, Octomvrie 1934. Abonamentul anual 200 Lei; exemplarul 20 Lei.

„Gândirea reapare după un an şi patru luni de tăcere". Desigur tăcere forţată. Deşi acest anunţ tratează amărăciunea sufletească a dlui Nichifor Crainic, totuşi cititorii şi admiratorii d-sale jubilează. Se bucură sincer, căci a biruit gândul cel bun, ce învie nădejdile şi dă glas aspiraţiilor noastre spre viaţă şi lumină.

Sub aspectul ei elegant, Gândirea a avut totdeauna un cuprins select, bogat şi cuceritor. Numărul de faţă apărut după un „spaţiu dens de durere sugrumată", se remarcă printr'un conţinut la fel de ireproşabil. Semnează mai întâiu dl Crainic o *Mărturisire de credinţă* în sensul tradiţionalei ideologii a *Gândirii*. „Noi mărturisim adevărul din Dumnezeu şi din inima noastră", proclamă d-sa ispitit de nostalgia paradisiacă, deplin încredinţat că, „arta adevărată are totdeauna creştetul iluminat de viziunea de fulger a Paradisului. Intre Dumnezeu ca izvor al frumuseţii şi între inima neamului ce aspiră după ea, scriitorul este un mijlocitor". Astfel de mijlocitori sunt scriitorii

gândiriști, cari vor rămâne și mai departe „mărturisitorii neschimbați și fără limită ai *adevărului românesc și creștinesc*".

Urmează poezii semnate de V. Voiculescu, Ștefan Nenițescu, Gh. Tuleș și traduceri de Nichifor Crainic din Oumansckí.

Proza o semnează Lucian Blaga, cu interesantul eseu despre metafizica latentă a operilor de artă — fiecare operă de artă autentică ascunde o metafizică — în care compară stilul arhitectonic și omul bizantin cu cel roman și gotic, în legătură cu splendoarea împărătească a bisericii Sfânta Sofia din Constantinopol. — Bazilica romană îndreaptă privirea spre altar, spre preot, spre pământ; e la *marginea* transcendenței. De aci severa organizație catolică, cezaro-papistă. Domul gotic prin liniile sale îndreaptă privirea în sus, ca omul să participe la transcendență. Catedrala bizantină prin cupola sa, *coboară* transcendentul spre a-l face *palpabil*. Incât pământul poate deveni un vas al transcendentului. Cerul revelat pe pământ. De aci un misticism diferit între apus și răsărit. Dupăcum lumina zilei străbate prin ferestre în biserici, avem un misticism catolic (care ascunde în bazilici un mister al obscurității), un misticism gotic (care ascunde în domuri un mister care se perde în obscuritate) și un misticism oriental, care e un mister al luminii — „misterul suprem al cosmosului".

Dan Botta publică un fragment: Charmion sau despre muzică; Victor Ion Popa: Schivnicul din Țuia Neagră și Al. Busuioceanu un studiu despre poezia lui Nichifor Crainic, pe care o caracterizează așa de potrivit: „cea dintâi închinare creștină în poezia noastră". Cronici semnează arhit. I. D. Enescu, Ovidiu Papadima, Toma Vlădescu și N. C.

Impodobită cu desene de pictorii Șt. Dumitrescu și Demian, și susținută de grupul unor scriitori consacrați în literile românești, Gândirea dlui Crainic este și rămâne o hrană necesară cetitorilor români, o podoabă pentru orice bibliotecă și dreptarul luminos pe linia tradiției ortodoxe a generației actuale a României.

IL. V. FELEA

GAZETA CĂRȚILOR. Anul IV. 1934. De patru ani apare la Ploești, sub direcția distinsului profesor D. Munteanu-Râmnic, o tribună a cărților alese: „Gazeta cărților". Importanța și necesitatea ei o recunoaște orice om cu judecată. S'a întocmit de către oficialitate o listă a cărților puse la index. Urmarea naturală va fi, că se vor citi mai mult aceste cărți decât celece au scăpat de foarfecile neîndurătoare ale funcționarului literar. *Gazeta cărților* întrebuințează tocmai metoda contrară. Iți recomandă cărțile bune de citit fără a obliga. Informațiile bibliografice bogate, recensiile ample cari reliefiază părțile esențiale ale operelor de valoare, sugestionează și predispune pe amatorul cititor să le caute. E metoda cea mai bună, pentrucă atrage atenția și deșteaptă curiozitatea față de cărțile bune. Dar *Gazeta cărților* nu e numai un buletin de informații. Prin articole bine documentate ne arată ce s'a făcut în străinătate pentru înlăturarea cărților de sensație și a presei scandaloase și cum se duce lupta pentru răspândirea bibliotecilor publice. (Vezi de pildă: art. dlui Horia Petra-Petrescu: „Presa sănătoasă și presa de scandal"; I. Sadoveanu: „Biblioteca publică" din Nr. 5—1934).

Ar fi bine, dacă buletinul bibliografic ar împărți cărțile pe etăți sau grupuri de etăți și pe specialități. In felul acesta ar da o orientare în alegerea cărților pentru copii, atât părinților cât și profesorilor.

L. B.

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ

La noi

PUNEREA PIETRII FUNDAMENTALE A NOULUI EDIFICIU AL ȘCOALEI NORMALE „ANDREIU ȘAGUNA" DIN SIBIU. În ziua de 6 Octomvrie a. c. orașul de reședință al Mitropoliei noastre a avut fericirea unui praznic rar: S'a pus piatra de temelie a noului edificiu al școalei normale „Andreiu Șaguna", ce se va ridica măreț în grădina dăruită Bisericii de neuitatul mecenate A. Lebu.

M. Sa Regele Carol, prin prezența Sa și a celor șase miniștri (Gh. Tătărăscu, președintele Consiliului, Dr. C. Angelescu, A. Lapedatu, I. Inculeț, M. Constantinescu și A. Mocioni, ministrul palatului) cari L-au întovărășit, a ținut să sublinieze după cuviință importanța culturală și națională a acestui act. Și cu drept cuvânt, căci școala normală care poartă numele marelui „dătător de legi și datini", Mitropolitul Andrei și care a dat neamului până acum mult peste 3000 de dascăli, împlinește în curând (1936) un veac și jumătate de glorioasă existență.

După solemnitatea religioasă a punerii pietrii fundamentale săvârșită de I. P. S. Mitropolit Nicolae, PP. SS. LL. Episcopul Grigorie al Aradului și Arhiereii Andrei Crișanul și Vasile de Rășinari, înconjurați de un sobor de preoți, au rostit înălțătoare cuvântări I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, dl C. Angelescu, ministrul instrucțiunii publice și M. Sa Regele.

La mărețul praznic au participat peste 300 de preoți, cam tot atâția învățători (foști elevi ai școalei normale „Andreiu Șaguna") și ca la 10.000 de țărani veniți să omagieze pe iubitul nostru Suveran și să cinstească Școala de dascăli a Bisericii noastre.

Dreapta:

Serbările dela Sibiu.

Punerea pietrii fundamentale a școalei normale „A. Șaguna"

Stânga:

Serbările dela Sibiu.

M. Sa Regele Carol II privește planul școalei

M. Sa Regele și înalții oaspeți au luat masa la Păltiniș, fiind invitații I. P. S. Mitropolit Nicolae.

În drum spre Păltiniș, M. Sa Regele s'a oprit câteva clipe în Rășinari, depunând o splendidă cunună pe mormântul marelui Mitropolit Andreiu Șaguna. Rășinărenii au făcut M. Sale o primire impresionantă.

M. SA REGELE LA LUGOJ. Duminecă, 7 Oct. a. c. Lugojul a avut marea cinste de a fi vizitat de M. Sa Regele Carol II. Suveranul, însoțit de mai mulți mini-

Casa de reculegere dela Păltiniș

ştri, a descins în fruntaşul oraş bănăţean pentru a participa la binecuvântarea picturii celei nouă a catedralei greco-catolice. Inainte de aceasta însă a mers la biserica ortodoxă din localitate, unde a fost primit cu solemnitatea cuvenită de către P. S. episcop Dr. Vasile Lăzărescu şi unde a participat la un serviciu religios. Câteva mii de ţărani veniţi din toate părţile Banatului au întâmpinat cu ovaţii călduroase pe iubitul nostru Suveran.

La stânga: Serbările dela Sibiu. In faţă M. Sa Regele Carol II şi I. P. S. Mitropolit Nicolae

DE SIGUR UNII NU ŞTIU CĂ: Ierusalimul este — după statistica oficială a municipiului — un oraş în care se întrebuinţează 27 de limbi.

— Creştinii tuturor confesiunilor şi tuturor naţiunilor din lume au în Ierusalim: biserici, spitale, şcoli şi aziluri.

— Guvernul din Ierusalim a decis să creeze un fond din care să fie îngrijiţi toţi cerşetorii şi şomerii.

— În Palestina se fac mereu săpături spre a se da de locurile amintite de Sfânta Scriptură.

— În Catedrala Sfântului Mormânt din Ierusalim, printre atâtea daruri aduse de credincioşii sosiţi din toate colţurile lumii, se găsesc şi lucruri dăruite de români.

— La Ierusalim s'a făcut o lege care pedepseşte cu un an închisoare pe toţi aceia cari vor adresa cuvinte necuviincioase credinţei creştine.

— S'a începu reparaţia întregei Catedrale a Sfântului Mormânt, în înţelegere cu toţi aceia cari slujesc aci: ortodocşi catolici, armeni şi sirieni.

— In Ierusalim s'a format un bloc al Asociaţiei femeilor având scopuri filantropice şi culturale.

Preot G. D. CRUCEANU,
mare comandor al Sft. Mormânt

La alţii

M. Sa Regina Marioara a Jugoslaviei cu cei trei fii: M. S. Regele Petru II şi principii Tomislav şi Andrei

† Regele Alexandru al Jugoslaviei

TRAGEDIA DELA MARSILIA. O abominabilă crimă săvârşită în oraşul cosmopolit Marsilia, a învăluit în jale profundă întreaga lume civilizată. Victimile acestei crime au fost viteazul şi înțeleptul rege Alexandru al Serbiei şi Louis Barthou, ministrul de externe al Franței.

Primul descinsese de pe bordul vaporului „Dubrovnik" pentru a păşi pe pământul țării care-şi dase întreaga sa contribuție la întemeierea Serbiei mari, iar al doilea coborîse 'n portul sudic al Franței pentru a întâmpina pe distinsul oaspe.

Mâna criminală a unui profesionist al asasinatului a curmat firul vieții celor doi stâlpi ai păcii europene şi mari prieteni ai României.

Neamul românesc mai mult decât oricare altă nație civilizată a luat parte sinceră la doliul adânc care a lovit aşa de crud Franța şi Serbia. In toate bisericile din țară s'au ridicat rugăciuni fierbinți pentru odihna sufletelor iluştrilor dispăruți, cari cu pilduitoare jertfelnicie şi-au închinat viața fericirii patriei lor şi păcii dintre neamuri.

La trista ceremonie a înmormântării Regelui Alexandru al Serbiei, la Belgrad şi Topola a participat şi M. Sa Regele nostru Carol II, M. S. Regina Maria, A. S. Regală principele Nicolae şi mai mulți miniştri, iar pentru a da ultimul salut omagial din partea României lui Louis Barthou, au fost prezenți la funeraliile din Paris ale

Vizita lui Barthou în România. Primirea cu flori în gara Sighişoara

marelui bărbat de stat francez dnii miniştrii Dr. C. Angelescu şi I. Slăvescu, precum şi patru țărani cari au depus pe sicriul ilustrului cetățean de onoare al patriei noastre o urnă cu pământ din toate provinciile României mari.

† RAYMOND POINCARÉ. Moartea a atins cu aripa ei şi pe ilustrul septuagenar R. Poincaré, fost preşedinte al Republicei franceze în timpul marelui răsboiu mondial şi de mai multeori ministru al țării căreia i-a închinat toată înțelepciunea şi osteneala sa de om politic cu rare calități.

După răsboiu se retrăsese

Raymond Poincaré

din viața publică. Franța nu i-a acordat însă dreptul la odihna binemeritată. Fiindcă acum câțiva ani, când această țară era amenințată de-o prăbuşire economică, a fost chemat să ia frânele cârmuirii. A ascultat de chemarea patriei sale, pe care cu autoritatea şi înțelepciunea sa excepțională a scăpat-o din gura primejdiei ce-o amenința.

Cu moartea lui R. Poincaré Franța pierde încă pe unul dintre cei mai înțelepți bătrâni ai ei, România pe unul dintre marii şi devotații săi prieteni, iar politica internațională pe unul dintre cei mai chibzuiți cârmuitori ai săi.

DE TOATE ŞI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

STRĂDANIA CULTURALA a neamului nostru se vădeşte în toată frumusețea ei şi în actualele vremi de cumplită criză prin care trecem. Dovadă numeroasele case culturale ce se ridică — alături de biserici şi şcoli — prin satele noastre.

Dăm de astădată chipul casei culturale din fruntaşa comună Petreşti-Alba, sfințită în 8 Sept. a. c. în cadrul unor grandioase serbări. La înălțarea ei şi-au dat prețiosul lor concurs — în osteneală sau în bani — venerabilul preot Nicolae Oancea, învățătorul dir. O. Vulcu, Soc. tinerimii „Sf. Gheorghe", Soc. „Unirea Română", Reuniunea femeilor ortodoxe, Consiliul parohial ort. (200.000 Lei), fabrica de hârtie prin dl director W. Rotter, fabrica de tâmplărie „Frumoasa", Protopopiatul Sebeş, Prefectura Alba, Dl primpretor Dr. R. Herlea, Pr. I. Cărpinişan, notarul N. Faur, învățătorii N. Rațiu, I. Nicula, O. Greavu şi I. Radu, precum şi harnicii locuitori ai comunei.

TRENUL ZBURĂTOR. Tot America rămâne pământul celor mai impresionante minuni ale tehnicei. O dovadă recentă: „Zefir" — trenul zburător, inaugurat de curând

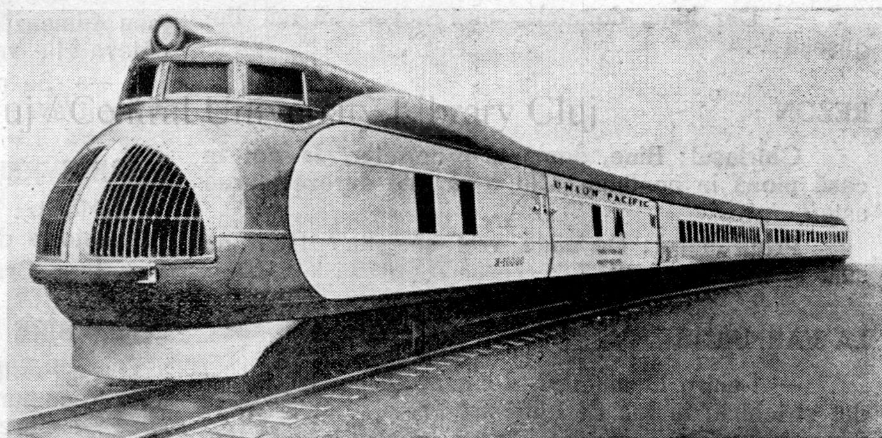
Stânga:

Casa culturală a bisericii ortodoxe române din comuna Petreşti-Alba

Jos:

Trenul zburător

de „Union Pacific Railroad Co.“ Acest tren de metal lucios are o formă şi un profil unitar, care reduce rezistenţa aerului la minimum cu putinţă. Lucru important, fiindcă „Zefir“ aleargă cu 190 Km. pe oră — viteza mijlocie a unui aeroplan — mânat de un motor „Diesel“ de 600 HP. Fireşte, cu o asemenea viteză trenul zburător nu se opreşte chiar la fiecare haltă... Nici nu are nevoe să se oprească prea des fiindcă rezerva de conbustibil îi

ajunge pe-o distanţă de 1600 de Km.

Frumos la înfăţişarea externă, „Zefir“ nu e mai puţin confortabil şi elegant în alcătuirea lui lăuntrică. Marile şi admirabilele fotolii în cari stau călătorii ziua, noaptea se transformă în confortabile paturi. Ferestrile trenului sunt mari, dar nu se pot deschide, ca să nu promoveze rezistenţa aerului. Aerisirea se face totuşi în condiţii desăvârşite, prin ventilatoare electrice invizibile.

Stânga:

Javra premiată

MANII MODERNE. De sigur, cine constată că aranjarea de concursuri diferite a ajuns în timpul din urmă o adevărată manie, nu descopere America... Totuşi în cadrul acestei generale manii, concursurile de frumuseţe bat recordul. Fireşte, nu e vorba numai de frumuseţa umană, ci mai ales de a animalelor de tot felul. Şi juriul chemat să se fixeze asupra celui mai frumos exemplar din animalele aduse la concurs, ajunge uneori la concluzii ciudate. Iată, de pildă, frumuseţă de câne premiată la un recent concurs din Budapesta.

Viața veselă

— Ah, d-ta dorești *foc!* Știi ce spaimă am tras?

— Dar bine, domnule, nu-i nevoe să mă lingușești...

REZON

Chiriașul: Bine, domnule proprietar, la noi în casă plouă în continuu. Cât o să mai dureze starea asta?

Proprietarul: De unde vrei să știu? Doar nu sunt profet al vremii.

LA FARMACIE

— Pentru Dumnezeu, domnule farmacist, mi-ați dat stricnină, în loc de chinină!

— Ah, vă mulțumesc că mi-ați spus. Atunci mai aveți de plătit încă 20 de lei.

EROARE

Mitică devine tată.

Imediat telegrafiază fratelui său:

„Ți-a sosit nepotul".

Unchiul răspunde tot telegrafic:

„N'am nici un nepot. E un excroc, alungați-l imediat!"

ARE TIMP

— Pulsul d-tale e prost. Merge prea încet.

— Nu face nimic, domnule doctor, am destul timp.

E LENEȘE!

— Inchipuește-ți, dragă: Am cetit că-n America un uragan a măturat în cinci minute, un oraș întreg.

— Și când mă gândesc că servitoarei noastre îi trebue un ceas ca să măture două camere...

INCREDERE

Un băiat din Hindustan fu întrebat de un inspector englez:

— Pentru ce nu apune soarele niciodată în împărăția englezilor?

— Pentrucă noaptea Dumnezeu n'are încredere într'ânsul, răspunse băiatul.

GLASUL POPORULUI

Lenin, capul rușilor bolșevici, era mort și întins în sicriu. Comitetul central al partidului comunist a hotărât să întrebe poporul, pe cine ar dori în deosebi să ocupe locul mortului? Pentru a afla părerea poporului membrii comitetului aveau să pună întrebarea aceasta primului trecător ce-l vor întâlni în stradă. Așa au făcut. Primul trecător, întrebat de membrii comitetului, fu un evreu: „Pe cine ai vrea, tovarășe, să vezi în locul lui Lenin?"

„Pe voi pe toți" — le răspunse evreul.

LOGIC

— Ce spui dta? Fumatul scurtează viața? Tatăl meu fumează extraordinar de mult și totuși peste câteva zile va împlini 70 de ani.

— Se prea poate. Dar dacă n'ar fi fumat, ar fi putut avea 80 de ani.

ÎNTRE EVREI

Moritz: Moi Ițig, când ai de gând să plătești tu mie datoria de 100 Lei?

Ițig: Crezi tu, Moritz, că io sunt proroc?

DEOSEBIRE

— Poftiți, doamnă, un termometru Celsius, sau unul Reaumur?

— Care este deosebirea?

— După Celsius apa fierbe la 100 grade, după Reaumur la 80 grade.

— Atunci, dă-mi mai bine unul Reaumur, că e mai economic...

INTR'O NOAPTE

— Când s'a întemeiat Roma? — întreabă dl învățător pe Moritz.

— Intr'o noapte, răspunde Moritz.

— Cine ți-a spus?

— Mi-a spus tata; el zice mereu că Roma nu s'a întemeiat într'o zi.

UN OM SINCER

La o serată un grup de prietini, cu soțiile lor, fac cerc și discută. Deodată unul din domni își scoate ciasornicul din buzunarul vestei, pentru a vedea ce oră este. Ceasornicul era un monumental „Roskopf-Patent", de nicăl. Soția intervine, oarecum jenată:

— Bine, dragă, puteai să-ți iai cel puțin astă seară *celălalt* ceasornic...

— Care? Ăla din turn? răspunse soțul sincer.

O RUGĂMINTE CĂTRE ABONAȚI

Ne-apropiem de sfârșitul anului. Iar abonații noștri se apropie de ultimul termin, la care se cuvine să-și achite integral abonamentul la „Viața Ilustrată".

Abonaților cari nu-și vor achita datoria față de revistă până la sfârșitul lunei curente, le vom trimite numărul viitor al „Vieții Ilustrate" CU RAMBURS. Am fi fericiți să fim dispensați de această soluție care ne face cheltueli considerabile.

Suntem convinși că iubiții noștri abonați ne-au înțeles.

Administrația revistei
„VIAȚA ILUSTRATĂ"

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

Autorii și editurile cari vor să li se anunțe cărțile sau revistele în „Viața Ilustrată", vor trimite redacției noastre câte un exemplar din aceste cărți sau reviste.

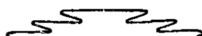
Recomandând „Viața Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veți ajuta s'o scoatem mai bogată și mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătați și numărul sub care primiți revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

NUMEROASE ILUSTRAȚII

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustrații (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale și sociale din oricare parte a țării. Aceste cronici trebue să fie însă însoțite de fotografii.

Colaboratorii noștri sunt insistent rugați să-și trimită fotografiile lor redacției.

